214
DESEMBRE
2010
3 EUR

el mirall

Opinió
Joan Lladó:
El porc net

Entrevista
Carlos Callón

Itineraris
Gaspar Valero:
De Mancor al refugi des Tossals Verds i Almadrà pes Pinetons

Dossier
L'ampliació del port de Palma

Propera convocatòria!

GENER 2011

El Centre Balears Europa convocarà cuatre beques per a realitzar estades d'1 any de duració a l'oficina del CBE a Brussel·les

Les bases es publicaran properament a la pàgina Web del Centre Balears Europa: www.cbe.es

Hi col·laboren:

Fundació Universitat – Empresa de les Illes Balears

"SA NOSTRA" CAIXA DE BALEARS

GOVERN de les ILLES BALEARS
www.illesbalears.cat
Conselleria de Comerç, Indústria i Energia

Centre Balears Europa

Mir

Universitat de les Illes Balears
Servei de Biblioteca i Documentació

[índex]

editorial 4
La immensa importància del mar

dossier 5
L'ampliació del port de Palma

opinió 16
El porc net

entrevista 18
Carlos Callón

racó econòmic 35
Alguns mites de la borsa

miscel·lània 36
Jaume Lladó

el semàfor 38
Oficina dels Drets Lingüístics

llibres 40
Ha mort Joan Solà: un amic, un mestre, un lluitador, una biblioteca viva

art 42
Fundació Yannick i Ben Jakober, el mecenatge de la bellesa

itineraris 48
De Mancor el refugi des Tossals Verds i Almadrà pes Pinetons

cinefàgia 56
Agustí Villaronga, l'altre Barceló mallorquí

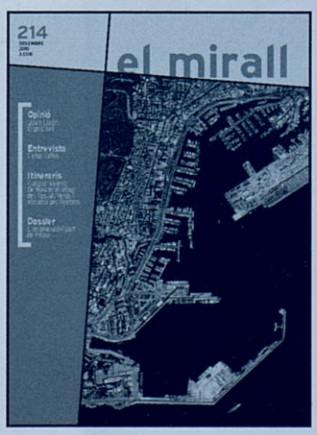

EL MIRALL
REVISTA CULTURAL
Desembre de 2010 · Núm. 214

Edició:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publicació:
Associació EL MIRALL
C/ del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma

Adreça electrònica:
http://www.ocb.cat
comunicacio@ocb.cat

President:
Jaume Lladó

Director:
Joan Guasp

Cap de redacció:
Esther Balaguer

Consell editorial:
Jaume Lladó
Pere Bueno
Joan Guasp
Joan Miquel Chacon
Gabriel Matas
Macià Calafat

Publicitat:
Santi Adrover

Producció, administració i publicitat:
Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:
Òmnium Cultural
C/ de la Diputació, 276, pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:
Acció Cultural del País Valencià
C/ del Baró de Càrcer, 37
46001 València

Disseny
Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició
Ecogràfic

Impressió
Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel. 971 475754

Dipòsit legal
PM 10-1987

Agraïments
Paraula. CSL

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicamen

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS
5110029931

[editorial]

La immensa importància del mar

La urgència de la renovació, en un sentit o en l'altre, resulta evident. Hem arribat a un punt en què la situació actual ho requereix. I aquesta renovació indubtablement passa pel port. Renovar-se o morir. Qui ho digué? És igual. Fos qui fos, en aquest cas cal repetir-ho: renovar-se o morir. Però allò que cal de bon de veres és preguntar-se per què. Per què i per a què? La immensa importància que per a tots nosaltres té el mar així ho exigeix.

Sembla que allò més raonable és la renovació, i no tan sols en qualitat –quelcom que és sempre del tot obvi– sinó també, en aquest cas, en quantitat. O, el que ve a ser el mateix, en l'ampliació.

D'aquesta doble restauració i actualització portuària, segons el sentit comú de la majoria, com de tot el que en pensen i en diuen els experts, no en poden sorgir més que beneficis de tots els colors, sense oblidar els de caire sostenible i mediambiental. Però allò que se'ns passa de seguida pel cap és la rendibilitat econòmica que puguem treure d'aquesta immediata modernització. I és real. Sempre que allò que diem de la quantitat sigui qualitativa. I aquest és el repte.

En matèria turística, gràcies a tot el que pugui fer referència a l'augment significatiu del turisme de grans creuers, fins i tot dels millors creuers de gran luxe –heus aquí un aspecte de gran profunditat qualitativa–, no hi ha cap oposició que hi pugui argumentar gaire res en contra. De fet, el port és la segona gran entrada, després de l'aeroport, per on arriben els nostres visitants, encara que en aquest cas concret –el de turisme d'elit– es convertiria en la primera.

En matèria d'intercanvi de mercaderies amb vaixells de gran tonatge, d'encreuament de vaixells al nostre port, encara que fins i tot no sigui aquest la destinació final, la situació no pot ser més privilegiada. I és que no gaudim d'aquest privilegi en un sentit, sinó en dos, el d'entrada i el de sortida, per la situació geogràfica de què gaudim. L'increment industrial en l'àmbit insular es notaria de seguida i força notòriament.

Entre tantes altres opcions favorables, no es pot deixar de banda el turisme de iots de gran calatge i cabotatge, amb tot el que aquest trànsit d'alt nivell proporciona, i el creixement extraordinari de la nàutica recreativa en general. Aquí hi ha molt per explorar encara ara si es compara amb altres indrets portuaris de la costa mediterrània.

És clar que tot plegat requereix un esforç del qual no coneixem, de moment, les conseqüències. I no ens limitem a pensar en el finançament ni en el pressupost previ, sinó en totes les circumstàncies que afecten la vida quotidiana, normal i normalitzada, de tots i cadascun dels habitants de casa nostra. Perquè aquest és l'objectiu essencial.

[dossier]

COORDINACIÓ: ESTHER BALAGUER

L'ampliació del port de Palma

El port de Palma és avui suficient; l'ampliació és una necessitat de futur

TEXT: FRANCESC TRIAY

El port de Palma, complementat pel d'Alcúdia, admet l'entrada de totes les mercaderies que la població i les empreses de Mallorca requereixen, tot i que el trànsit total de mercaderies a Palma, a causa de la crisi econòmica, és avui un 25% menor del que va arribar a ser l'any 2007.

El port, amb les seves infraestructures, massa vegades criticades a la lleugera, ha admès aquest any un increment substancial del nombre de creuers (un 26%), d'una grandària mitjana major (un creixement del 36% en l'arqueig total dels vaixells). És un port amb una activitat nàutica pròspera, tant en nombre i qualitat dels llocs d'amarratge, com per la potència emergent del sector de reparació i manteniment d'embarcacions.

Les inversions en marxa suposaran l'aprofitament integral del port actual, de les aigües abrigades pel dic de l'Oest, construït fa 50 anys. La prolongació de l'espigó de Paraires –l'obra serà contractada en poques setmanes– permetrà augmentar el nombre d'amarratges per a creuers de més de 300 metres d'eslora. Simultàniament, s'està produint, o es produirà en un ter-

mini curt, la renovació d'algunes instal·lacions nàutiques: pantalà Mediterrani, pantalà de la Quarantena, pantalans de la Llotja, reordenació del primer tram del Moll Vell, amb noves instal·lacions per a grans iots i la reedificació per a oci i suport als iots del vell edifici La Lubina. Per tant, el port de Palma és avui capaç d'atendre bé els seus usuaris i clients, alhora que està en permanent transformació i modernització.

Ara bé, què convindria tenir al port de Palma?, què hi falta?

Caldria agrupar en una sola zona, en una sola terminal, el tràfic de passatgers de línia regular i de càrrega sobre rodes que ara es troba a Paraires, però també al dic de l'Oest i als molls comercials (prolongació del Moll Vell), per donar millor servei, disposar d'una única estació marítima més potent i facilitar els controls de seguretat de persones, equipatges i vehicles de càrrega.

Convindria també concentrar, tant com fos possible, en una sola zona del port els atracadors de creuers per facilitar l'aplicació dels protocols de seguretat, assegurar els serveis de transport públic i taxi, i disposar d'una atenció al passatger i al seu equipatge al nivell del que Palma representa a la creuerística mediterrània.

Es necessitarien nous espais adequats perquè la indústria de reparació i manteniment d'embarcacions, una gran font d'activitat econòmica i d'ocupació, es pugués expansionar.

Farien falta, així mateix, atracades per a superiots amb instal·lacions annexes adequades per aconseguir que es fidelitzin al port de Palma, així com espais per fer-hi grans esdeveniments especials sense alterar el normal funcionament del port.

Aquest replantejament del port només és possible ampliant-lo a la zona exterior al dic de l'Oest, ja que la zona situada a llevant de l'escullera exterior del Moll Vell s'ha de mantenir inalterada, respectant la vista de la ciutat històrica des del mar, així com la vista del mar des de la ciutat històrica.

A partir d'aquestes idees s'ha confeccionat un Avanç de pla director del port de Palma, amb el qual poder plantejar un debat social i polític, com a base de tramitació estratègica i ambiental exigida als plans i programes.

El pla és molt ambiciós, si bé podria ser desenvolupat per fases un cop fet el nou dic d'abric exterior. El desenvolupament total d'aquest pla podria arribar als mil milions d'euros, incloses, no tan sols les obres marítimes, sinó també les noves instal·lacions al servei del passatger. Aquesta inversió en part podria ser efectuada per diferents concessionaris, si bé les obres bàsiques i més costoses hauran de ser finançades amb recursos públics.

L'Autoritat Portuària de Balears no té capacitat per satisfer la totalitat de la càrrega financera que suposarien aquestes obres, de manera que, tancat ja el capítol dels fons europeus, dels quals s'han beneficiat molts ports, i que també han arribat a l'APB i han permès cofinançar algunes obres com el dic del port d'Eivissa, l'ampliació de la plataforma dels molls comercials de Palma o les millores en els molls del Cós Nou de Maó, cal trobar altres fons públics a fons perdut.

Si el projecte resulta que és sostenible des del punt de vista ambiental i socioeconòmic, i el desig majoritari de la societat mallorquina i balear és assumir i tirar-lo endavant, caldrà aconseguir, al marge del sistema d'autofinançament de les autoritats portuàries que imposa la Llei de ports, fons directes extraordinaris de l'Estat, basats en la cohesió territorial d'Espanya i en la insularitat. I, per a això, una gran tenacitat dels nostres representants polítics, a tots els nivells.

Francesc Triay és president de l'Autoritat Portuària de Balears.

Cream espais per conviure

Roldan
Cream espais per conviure

971 763 666 · www.roldan.es

L'ampliació del port de Palma: una oportunitat per dissenyar el nostre futur

TEXT: JOAN GUAL DE TORRELLA

L'ampliació del port de Palma és una qüestió que fa anys que s'aborda i que, vists els problemes que implica el finançament intensiu que necessita el projecte, continuarà estant sobre la taula en els pròxims anys.

En un moment en què hi ha un gran consens respecte a la urgència de reorientar les bases econòmiques de tot el país per aconseguir una sostenibilitat econòmica entesa en el sentit més ampli, creim necessari recordar que per fer-ho cal, no tan sols obrir el camí a nous camps econòmics, sinó també apostar pels que, encara que no siguin una novetat, sí que poden col·locar el territori en una clara posició d'avantatge pel que fa a altres territoris.

I el port de Palma és un d'aquests actius que fa que Mallorca gaudeixi d'una situació privilegiada respecte als seus competidors més directes. Però aquesta posició de lideratge enfront d'altres destinacions mediterrànies minva per la falta d'adequació i de dimensió de l'espai, per la qual cosa és més important que mai plantejar-nos quin futur volem per a un dels enclavaments més transcendents d'aquesta illa.

És innegable que el caràcter insular de Mallorca confereix a la

mar un lloc privilegiat en les seves relacions amb l'exterior. I, en aquest sentit, el port de Palma és des de fa molt de temps un nexe d'unió important entre els habitants de l'illa i la resta del món, tant en el vessant més lúdic com en el més estrictament econòmic.

Així mateix, aquestes instal·lacions han fet possible el desenvolupament de dues activitats econòmiques fonamentals per a Mallorca: el turisme i l'intercanvi de mercaderies.

En el cas concret del turisme, el port de Palma presenta unes dades extraordinàriament positives pel que fa al turisme de creuers. No és necessari aprofundir els beneficis que això dóna a l'illa i que seran encara més grans una vegada que se superi la crisi i la despesa dels turistes reverteixi encara més en l'economia de la capital.

Així mateix, el port gaudeix de bona reputació entre els usuaris de la nàutica recreativa, no tan sols per les seves instal·lacions, sinó també pels seus serveis de manteniment de vaixells, cosa que ens fa ser un dels líders de la Mediterrània en aquesta indústria, que en qualsevol cas encara té un recorregut per davant fins a convertir-se en el líder absolut d'aquest segment en aquesta mar que uneix tants de països.

Pel que fa a l'àmbit comercial, pel port de Palma passen la immensa majoria de les mercaderies que arriben o surten de l'illa, per la qual cosa mantenir-lo al més alt rendiment és imprescindible per a la vida de Mallorca.

El polígon industrial i comercial més important de l'illa

Però més enllà de totes aquestes consideracions, crec que resulta essencial considerar el port de Palma des d'una perspectiva plenament adaptada a la seva realitat. I és que aquestes instal·lacions suposen el polígon industrial i comercial més important de Mallorca, ja que acull un gran nombre d'activitats fonamentals per a l'economia d'aquesta illa, com el tràfic convencional de mercants, el turisme, la nàutica de recreació, els creuers i la indústria, representada fonamentalment per les empreses de construcció i manteniment de vaixells. I tot això en un únic punt.

D'altra banda, les seves infraestructures es complementen també a la perfecció amb un altre

"Encara queden botigues"

Casa Pomar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 721 483 - Fax 971 719 312 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

dels enclavaments fonamentals per a aquesta illa: l'aeroport de Son Sant Joan, que té un paper de *hub* o port de distribució cap a un gran nombre de països europeus que permet que el port de Palma es converteixi en una base per a tots els creuers que es facin per la Mediterrània.

Gràcies a això, l'illa podria registrar un impuls definitiu a la sempre perseguida desestacionalització del turisme, ja que ens permetria presentar als nostres visitants una opció desitjada per a les vacances hivernals, especialment per als que vénen de climes molt més freds i que constitueixen el gros dels nostres visitants.

I un altre segment en què podríem guanyar molt de terreny amb l'ampliació del port de Palma seria el dels iots de grans dimensions, un mercat amb demanda i que està menys subjecte als efectes negatius que pugui tenir una situació conjuntural adversa.

No podem oblidar-nos que apostar per un major pes del port de Palma en el turisme a Mallorca és també apostar per la sostenibilitat, ja que el fet que el mitjà de transport amb què arriben aquests turistes es concentri en un únic punt evita un consum excessiu del territori de l'illa, aposta per un turisme de qualitat i permet que un gran nombre d'empresaris mallorquins es beneficiïn de la despesa elevada que solen fer els turistes que s'inclinen per aquesta opció.

Quant a les mercaderies, l'ampliació dotarà el port d'un espai addicional que li permetrà més capacitat de recepció i entrega, i més eficiència en les operacions, la qual cosa redundarà en una millora en la distribució de mercaderies dins l'illa i en l'àmbit de les exportacions.

En qualsevol cas, les obres de la futura ampliació s'hauran de fer amb la garantia que no afectaran les activitats que es duen a terme al port, ja que no ens podem permetre una paralització d'un nucli tan vital per a Mallorca.

Finalment, m'agradaria remarcar que a la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Mallorca som conscients del gran pes en inversió que suposa aquesta obra, però atorgam una màxima importància a l'ampliació del port de Palma, ja que ens ofereix la gran oportunitat de plantejar-nos, no tan sols la visió que tenim actualment de l'illa, sinó també la que volem per a un futur pròsper i sostenible.

Joan Gual de Torrella és president de la Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Mallorca.

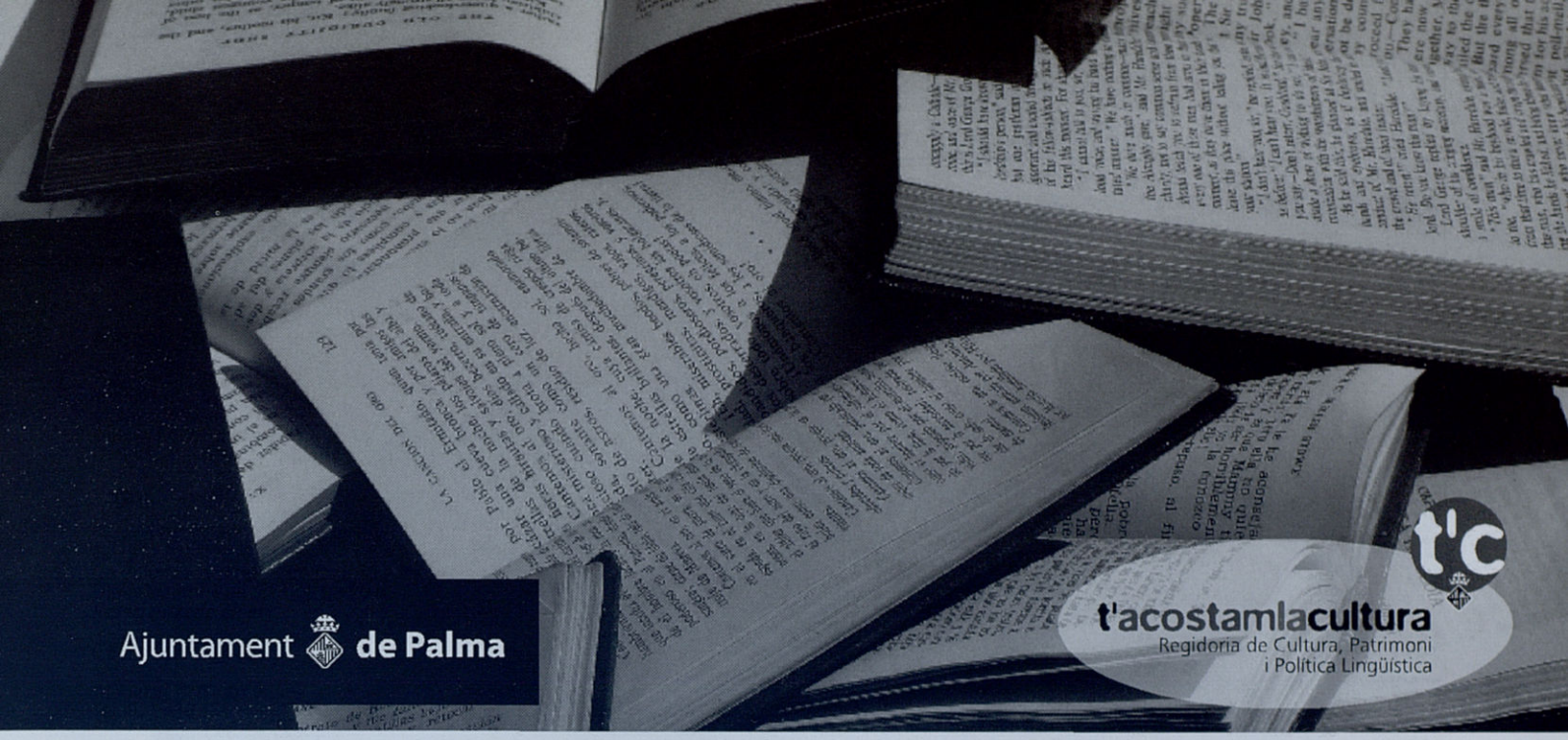

Arenal

Pça. Gaspar Rul.lan, 5 · 07600 Palma
Tel. 971 492 866
bibarenal@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Casal Solleric

Passeig del Born, 27· 07012 Palma
Tel. 971 722 092
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 14.30 h
Dimarts també de les 17 a les 20 h
Especialitzada en art

Coll d'en Rabassa

Albuera, 1 · 07007 Palma
Tel. 971 490 354
bibcoll@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dimarts i dijous també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Cort

Pça. de Cort, 1 · 7001 Palma
Tel. 971 225 962
bibcort@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Establiments

Carretera Esporles, 74 · 07010 Palma
Tel. 971 765 192
bibestabliments@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Gènova

Barranc, 22 · 07015 Palma
Tel. 971 405 481
bibgenova@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Indioteria

Gremi Tintorers, 2 · 07009 Palma
Tel. 971 207 505
bibsaindioteria@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Josep M. Llompart

Emperadriu Eugènia, 6 (S'Escorxador)
07010 Palma
Tel. 971 753 942
bibjmllompart@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h i de les 16 a les 20 h

Molinar

Xadó, 3b · 07006 Palma
Tel. 971 247 649
bibmolinar@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Olivar

Plaça de l'Olivar, ed. Mercat de l'Olivar,1ª pl.
07002 Palma
Tel. 971 726 580
bibolivar@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8 a les 14 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Polígon de Llevant

Ciutat de Querétaro, 3 · 07007 Palma
Tel. 971 242 155
bibpoligondellevant@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Rafal Vell

Joan Estelrich Artigues, 50 · 07008 Palma
Tel. 971 474 414
bibrafalvell@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Ramon Llull

Institut Balear, s/n · 07012 Palma
Tel. 971 299 260
bibramonllull@sf.a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Sant Jordi

Pau Bouvy, 31 · 07199 Palma
Tel. 971 742 036
bibsantjordi@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Santa Catalina

Fàbrica, 34 · 07013 Palma
Tel. 971 286 069
bibstacatalina@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Ses Veles

Biblioteca Joan Alcover
Joan Alcover, 28 · 07006 Palma
Tel. 971 771 724
bibjalcover@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a 20.30 h
Dissabtes de les 9 a 13 h

Son Cladera

Cala Mitjana, 41 · 07009 Palma
Tel. 971 470 839
bibsoncladera@a-palma.es
Dilluns i dimecres de 9 a 13.15 h
De dilluns a divendres de les 15.30 a les 21 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Son Ferriol

St. Joan de la Creu, 43 · 07198 Palma
Tel. 971 429 856
bibsonferriol@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dilluns i dimecres també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Son Forteza

Sant Isidre Llaurador, 25 · 07005 Palma
Tel. 971 243 983
bibsonforteza@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Gotleu

Josep Garcias 2b · 07008 Palma
Tel. 971 273 507
bibsongotleu@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Rapinya

Catalina March, 4 A · 07013 Palma
Tel. 971 792 337
bibsonrapinya@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Sardina

Camí Passatemps, 123 · 07120 Palma
bibsonsardina@a-palma.es
De dilluns a dijous de 9 a 11 h
Divendres de 9 a 12 h
De dilluns a divendres de 16 a 21 h
Dissabtes de 9 a 13 h

Son Ximelis

Cap Enderrocat, 14 · 07011 Palma
Tel. 971 791 233
bibsonximelis@a-palma.es
De dilluns a dijous de les 15.30 a les 21 h
Divendres de les 10 a les 13 h i de 15.30 a 21 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Terreno

Dos de Maig, 1 · 07015 Palma
Tel. 971 737 709
bibelterreno@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous
de les 15 a les 21 h

Futura ampliació del port de Palma

TEXT: MIGUEL PUIGSERVER LLOBERAS

L'anàlisi del debat persistent de la futura ampliació del port de Palma exigeix, des del punt de vista dels operadors, un posicionament tècnic rigorós i no ideològic davant la demanda actual i de futur.

Avui dia, hem de considerar el port com a suficient, ja que la crisi ha reduït un poc la demanda i ha frenat la inèrcia que s'experimentava en els darrers anys en el que consideram un trànsit *captiu* i *unidireccional* de la Península a les Balears de les línies regulars, així com en el sector nàutic esportiu.

Les línies d'atracada que hi ha en l'actualitat cobreixen la demanda, ja que aquest port no cerca una capacitat logística, sinó simplement atendre les necessitats de l'illa, les quals augmentaran amb la sortida de la crisi quan aquesta es produeixi; per això, i mirant cap a un futur a mitjà termini, ha arribat el moment de prendre decisions.

En reactivar-se l'economia, la demanda tornarà a créixer, per aquest motiu hem d'avançar-nos al futur i no perdre el tren del desen-

volupament que segur que necessitarem, ja que les línies regulars augmentaran; els creuers seran d'eslores molt superiors a les actuals –perquè és la inèrcia d'aquesta indústria–, i el sector nàutic, amb el desenvolupament dels grans iots, necessitarà infraestructures per atracar-los i reparar-los.

Palma és un lloc privilegiat al centre de la Mediterrània: per als creuers, pel seu atractiu i la seva logística, i per al sector nàutic, per les marines de què disposem i per la indústria de serveis, que aquí ha crescut a un ritme inusual i pot ser considerada, sinó la més, una de les més importants.

Sense oblidar que la flota mundial de creuers creix un 8% en vaixells i un 10% en passatge i que ha convertit el port de Palma en la tercera destinació de la Mediterrània amb més de cinc-centes escales i 1.400.000 passatgers, la majoria estacionals però amb un desenvolupament gradual de la de-

embat
LLIBRES

PEDAGOGIA
PSICOLOGIA
NARRATIVA
LOGOPÈDIA
CINEMA
TEATRE
HISTÒRIA
FILOSOFIA
TREBALL SOCIAL
SOCIOLOGIA
HISTÒRIA DE LA CIÈNCIA

Ptge. Papa Joan XXIII | Centre Comercial Geranis | 07002 Palma. Mallorca. Espanya | T +34 971 713 350 F +34 971 213 641
info@embatllibres.com | www.embatllibres.com

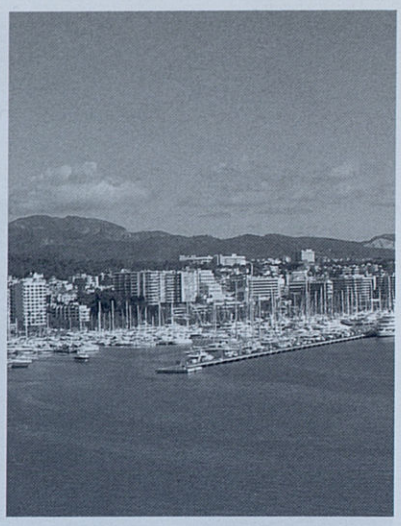

sestacionalització. Els nous transatlàntics en construcció són d'eslores entre 280 a 340 metres i necessitaran línies d'atracada i terminal d'acord amb les seves necessitats. Arribaran a aconseguir-se puntes de 30.000 passatgers en un dia.

La demanda en el sector nàutic esportiu augmenta gràcies a la bona reputació de què gaudeix aquest port i a l'alt nivell professional en la gestió de marines i la reparació d'embarcacions, que aviat es veurà desbordada, ja que cada dia hi ha més iots i amb eslores més grans i necessitaran infraestructures amb espais molt superiors a les que avui podem oferir.

Les capacitats dels ferris de les línies regulars són molt més grans, per això la logística es complica amb el temps, ja que la capacitat de càrrega rodada necessita una operativa segura i ràpida per no encarir els costs.

La Copa Amèrica no es va fer en aquest port per falta d'espai, quan era el lloc preferit dels organitzadors, ja que disposam de la millor badia del món per fer regates. Aquesta circumstància no es tornarà a produir.

Decisions de futur

Considerant la sostenibilitat i el que hem exposat, aquesta associació considera que ha arribat el moment de prendre decisions amb vista al futur perquè aquest port no perdi la competitivitat que el caracteritza, ja que els ports competidors, sobretot nacionals, s'han desenvolupat per atendre les demandes que hem esmentat.

El Pla director de port de Palma compleix les expectatives que aquesta associació creu necessàries per assegurar el futur i la competitivitat dels sectors marítim i nàutic, per afrontar amb solvència la demanda a curt i mitjà termini.

La decisió política no s'ha de fer esperar, perquè ens arriscarem a no poder atendre la demanda que Mallorca requereix, amb les conseqüències negatives que això suposaria per a l'economia de la comunitat autònoma.

Som conscients de les dificultats d'aquesta decisió, perquè no cal oblidar que la Llei de ports recentment aprovada exigeix l'autofinançament dels ports no transferits dependents del Ministeri de Fomento, per la seva condició de ports d'interès general, i que el cost del Pla director podria arribar als 1.000 milions d'euros.

L'ampliació implicaria la possibilitat d'integrar la ciutat en el port –com ha passat en ciutats que han pres decisions semblants a les que aquí exposam– i dotar Palma d'uns espais que li donarien qualitat i valor afegit, els quals es podrien usar per a fins culturals, socials i esportius.

Creim fermament que, per naturalesa, prestigi i solvència, el futur del port d'aquesta ciutat és ser el líder de la Mediterrània; només cal posar mà a l'obra per aconseguir-ho.

Miguel Puigserver Lloberas és president de l'Associació Provincial d'Empreses d'Activitats Marítimes (APEAM).

Puja fins al 5

Dipòsit Creixent

Dipòsit a 6 mesos • Inversió des de 1.000 € • Interès creixent cada dos mesos: 3%, 4%, 5%
TAE: 4'07% • Liquidació mensual d'interessos • Despeses de cancel·lació anticipada amb penalització del 2%
Producte exclusiu per a nous clients o increments de posicions a "SA NOSTRA"

"SA NOSTRA"

CAIXA DE BALEARS

Amb el coneixement de la Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació. Govern de les Illes Balears. 03-11-2010

[opinió]

JOAN LLADÓ I BINIMELIS

El porc net

La crisi sistèmica que vivim sembla que justifica –en gairebé totes les actuacions del Govern socialista– el desballestament de les estructures de protecció social i de benestar que tenim: abaratir l'acomiadament, apujar l'IVA, retallar el sou dels funcionaris o retardar la jubilació.

Estic convençut que, del que es farà o desfarà en el proper any, en dependrà la protecció social dels nostres fills. Zapatero ha desertat de l'esquerra, és evident. Ara bé, on no hauria d'influir amb tanta contundència, dessocialitzant el seu partit, és a les Balears. Simplement perquè a les Illes Balears no governen sols i el Consell de Govern és compartit amb PSOE, PSM i Iniciativa. Però, malgrat això, la resistència a les polítiques del PSOE, des d'un punt de vista nacional i d'esquerres, no ha existit.

Aquest passat mes de setembre, amb la posada en marxa del curs escolar, hem pogut palesar l'efecte negatiu que ha tingut la retallada de trenta milions d'euros del pressupost educatiu de la CAIB. Una rebaixa que es consolidarà amb uns pressuposts prorrogats. Una rebaixa a l'única via capaç d'impulsar el canvi de model econòmic: l'educació. Què justifica passar de 350.000 euros de reciclatge de català a 84.000? Què justifica reduir un 14% el pressupost de política lingüística? Què justifica que el Pla de normalització aprovat fa un any i set mesos amb el màxim consens del Consell Social de la Llengua no s'hagi posat en marxa? Què justifica una reducció del nombre de professors de les escoles oficials d'idiomes? Què justifica la retallada de 57 pro-

fessors segons fonts de la Conselleria d'Educació i centenars segons els sindicats? Què justifica que hi hagi seixanta aules prefabricades? Evidentment, estam a la coa de competències bàsiques, i no em referesc al món de la política, sinó als alumnes illencs. La justificació és impossible liderant els rànquings de massificació d'aules de l'àmbit estatal; o d'abandonament escolar amb un 40% a secundaria; o del nombre d'immigrants per aula amb un 15%, només empatats amb La Rioja. Formar i salvaguardar la identitat és una tasca imprescindible d'un govern que vulgui cercar el valor afegit del seu capital humà. Allò que la nostra gent pugui aportar al món, diferent del que puguin aportar a la Xina, és irrenunciable en temps de crisi...

Fet i fet, és ben preocupant la impotència ideològica de l'esquerra en l'àmbit estatal i la dels nacionalistes en l'àmbit insular. Al meu entendre, és fins i tot més preocupant l'abandó dels objectius que no que el PSM hagi renunciat a voler compactar aquest espai. És preocupant que pensin que amb la por al PP en tindran prou per repetir. Pitjor que governi la dreta espanyolista és patir una esquerra vinclada als seus interessos. A l'electorat d'esquerra l'empipa molt que es mati l'esperança. No ha d'estranyar a ningú que Delgado avanci posicions ideològiques entre els seus, no afluixa en les seves conviccions, i s'enforteix cada dia que passa. Si el que aprima més aquest govern és el pressupost de política lingüística, i a més es reintrodueix el castellà a IB3, significa un avanç en les tesis delgadianes. Durant tota la legislatura, per cert, IB3 ha fet servir el seu dret prioritari d'emissió de producció aliena per tal d'impedir la recepció correcta dels canals de la Corporació Catalana de Radio i Televisió, i tot per aconseguir la seva audiència i perquè els que venen continguts guanyin el doble. Enguany s'han reduït de 10 a 6 els municipis que organitzen cursos de català amb el COFUC, i de dues a una les convocatòries d'examen de català que organitza la Direcció General de Política Lingüística. Molts ciutadans pensen ja que aquesta gent, que està condicionant ideològicament el PP, en vol fer sobrassades i botifarrons, dels mallorquins; però aquests que governen ara els deixaran el porc net. Ara bé, estic convençut que hi ha esperança. I dins l'òrbita esquerrana i nacional d'aquesta terra hi ha més vida de la que està representada als consells de Govern i, a més a més, és capaç de fer avançar aquest país i deixar de perdre llençols a cada bugada.

Joan Lladó i Binimelis és candidat d'Esquerra Republicana al Parlament de les Illes Balears.

LLIBRES DE TOTS ELS PAÏSOS CATALANS

LLIBRES INFANTILS I JOGUINES

LLIBRES DE TEXT

MÚSICA, PEL·LÍCULES I JOCS D'ORDINADOR EN CATALÀ

SERVEI DE LLIBRES ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5 - Tel. i Fax 971 71 38 21
07002 Palma (Mallorca) - quart_creixent@quartcreixent.cat
www.quartcreixent.cat

Arts XISCO Gràfiques
carrer del baix riera, 1 - a
tel / fax: 971 47 57 54
07008 Palma de Mallorca

[entrevista a...]

Carlos Callón

PER MARGALIDA MATEU I SAMPOL

Carlos Callón (Ribeira, 1978) és president d'A Mesa pola Normalización Lingüística (l'associació cultural més gran de Galícia i que treballa en la promoció del gallec des de 1986) i portaveu nacional de la plataforma unitària Queremos Galego. També dirigeix la Fundación Via Galego, que té com a objectiu fomentar la circulació cultural a Galícia i els altres territoris del sistema lingüístic gallegoportuguès. Des de 2008 fins a 2010 també va ser el president del Comitè d'Estat de l'Agència Europea per a les Llengües Minoritzades. És professor de llengua i literatura gallega i autor de treballs sobre sociolingüística. El seu darrer llibre sobre el tema és *En castellano no hay problema*, en què analitza la situació de l'idioma gallec en els darrers tres lustres, centrant-se amb més atenció en la política lingüística del període del bipartit PSOE-BNG i en l'inici de la legislatura d'Alberto Núñez Feijóo.

EU

Quins són els vostres orígens, la vostra formació, i de quina manera us involucrau en A Mesa pola Normalización Lingüística?

Jo som d'un ajuntament de la costa de Galícia, Santa Uxía de Riveira, on el gallec, sobretot a les zones més rurals, es manté amb més força de manera tradicional. La llengua habitual amb els meus pares era la gallega, encara que fos a través d'esquemes de disglòssia, és a dir, sense consciència lingüística que parlava gallec. Tot i així, era un gallec força castellanitzat; a l'escola, de petit, apreníem castellà, i això que vaig néixer l'any 1978, època en què hi havia un tímid reconeixement del gallec, per tant, hi hauria d'haver hagut una certa sensibilització. Més tard, però, m'adon que al meu col·legi es comencen a impartir algunes assignatures en gallec perquè A Mesa pola Normalización Lingüística denuncià l'escola perquè no garantia els mínims de docència en el nostre idioma. A poc a poc i amb els anys, prenc consciència que el gallec és una llen-

gua i, per tant, si és una llengua el més normal seria que es pogués parlar en tots els àmbits. Per què havia de girar la llengua en determinats contexts? Personalment, em tem que pots ser gallec i exercir el dret a ser gallec a la teva pròpia terra, com deia un afortunat vers de Rosalia de Castro: que no siguem estrangers a la nostra pròpia pàtria.
Arrib a la Universitat i decidesc estudiar Filologia Gallega a Santiago de Compostel·la, la capital de Galícia. Actualment, som professor de llengua i literatura gallega.

És prou reconeguda la formació de Filologia Gallega a Galícia?

Quan vaig estudiar hi havia al voltant de 100 persones matriculades, avui dia el nombre de matriculacions ha baixat molt. Crec que aquesta situació es deu a un tema de desvaloració del gallec i no pas a una falta d'interès o de sorties professionals, perquè, de professors i professores de gallec, en fan falta.
Llavors, crec que és més un problema de falta de valor social de la nostra llengua. En aquest sentit, hi ha un preconcepte important, com és la falta de valor que s'està donant a les humanitats davant la mercantilització dels estudis, és a dir, cada vegada més perden valor social els estudis d'humanitats, i dins aquests hi ha el cas del gallec, que està desafavorit socialment.

A Mesa pola Normalización Lingüística té alguna vinculació política?

A Mesa pola Normalización Lingüística és una associació apartidista, aconfessional, tenim gent de diferents creences religioses: ateus, evangèlics, catòlics, etc., i també de diferents ideologies polítiques; tenim socis de les diferents formacions parlamentàries, fins i tot d'algunes que no

estan representades al Parlament gallec. Però que quedi clar que tenim gent de totes les formacions polítiques, perquè a vegades se'ns emmarca dins el BNG, però no és així, nosaltres quan hem de criticar ho fem, i quan hem de felicitar, també.
La independència és això.
També és cert, però, que la majoria de nosaltres som votants i militants del BNG, però, insistesc, l'essència d'A Mesa és apolítica i aconfessional.
Particularment, sí que som militant del bloc nacionalista, cosa que a vegades s'utilitza per intentar desprestigiar A Mesa; però, és clar, a mi em semblaria un poc cínic que l'as-

el mirall
amb el suport de

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
i Mitjans de Comunicació
Secretaria de Mitjans de Comunicació

el mirall
amb el suport de

Govern
de les Illes Balears
Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General de Política Lingüística

Molts d'Anys
i Feliç Any Nou 2011

carrer del baix riera, 1-a
tel/fax: 971 475 754
07008 palma

XiSCO
arts
gràfiques

sociació no pogués tenir un soci o una sòcia amb responsabilitat dins A Mesa pola Normalización Lingüística pel fet de tenir una vinculació política, com si això fos una nova interpretació de la llei de partits però encara més acarnissada. Jo sí que som nacionalista i militant del Bloc Nacionalista Gallec; de fet, abans de ser president d'A Mesa vaig ser regidor de l'Ajuntament a Santa Uxía de Riveira. Ara, però, estic totalment bolcat a A Mesa pola Normalización Lingüística.

Quants anys fa que sou president d'A Mesa pola Normalización Lingüística?

En vaig ser president per primera vegada quan tenia 23 anys. Pel tema de l'edat m'han passat diverses anècdotes, una d'aquestes és que al principi quan anava a algun acte fora de Galícia havia d'explicar que A Mesa no era una organització juvenil, sinó que era una entitat on hi havia gent de diferents edats, i que jo en tenia 23 perquè m'havien escollit a aquella edat, sense donar més rellevància a aquest fet. El 2011 farà 9 anys que estic a la presidència, i aquí seguim, amb força.

Parlem de la normalització lingüística. Durant els anys en què el PP va governar a Galícia va ser quan es va aprovar la Llei de normalització lingüística del gallec, amb Mariano Rajoy al capdavant. Per equiparar aquesta situació amb la de les Illes Balears, també la Llei de normalització lingüística va ser aprovada per unanimitat al Parlament balear. Aquests darrers mesos, però, ha tornat a ser tema de debat a les Illes per les declaracions que va fer el candidat del Partit Popular a les Illes Balears. Quines semblances trobau en les situacions de les dues comunitats?

Tot d'una que vaig arribar a Mallorca i vaig veure la situació que s'hi estava produint vaig tenir una sensació de *déjà vu*, i vaig pensar que la situació és exactament la mateixa que ha passat a Galícia. Pel que veig, aquests discursos de pura retòrica, esperem que no arribin a executar-se mai,

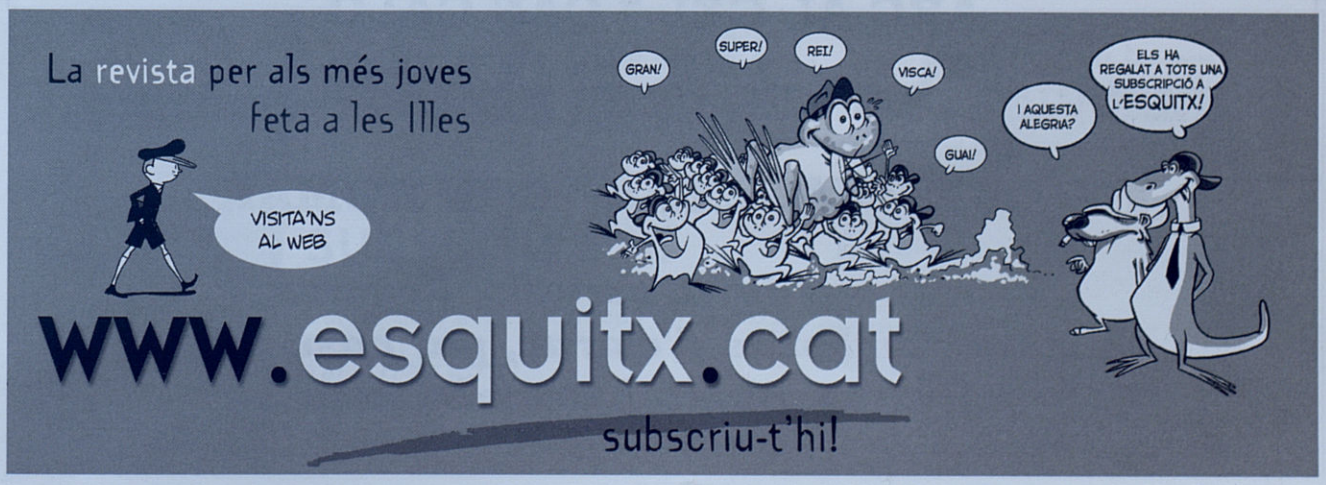

es diuen aquí i es diuen també allà.
El que em sorprèn encara més és la literalitat dels discursos. Bauzá diu les mateixes paraules que deia fa dos anys Núñez Feijóo, les mateixes frases, paraula per paraula. Allò de «traslladarem a les aules la normalitat que es viu al carrer» és un argumentari que degueren elaborar al carrer de Génova de Madrid, l'envien i tots el reproduïxen com si fossin clons; el repeteixen a Catalunya, a Galícia i a les Balears, i no importa que la realitat sigui diferent, i això que, per fortuna, tenim una cosa que ells no tenen que és la realitat, a pesar que en el cas de Galícia hi hagi hagut força manipulació i que la mordassa mediàtica s'estén i actua amb força. Perquè de poc serveix que ens parlin de la llibertat d'escollir la llengua si després només ets lliure d'escollir la llengua si tries el castellà. Aquest és el gran taló d'Aquil·les que té, afortunadament, Núñez Feijóo, que és la realitat; pot vendre que hi ha un món idíl·lic en molts d'altres aspectes, però en el tema de la llengua després topa amb la realitat del carrer.

MERCAT ECOLÒGIC
de SANTA MARIA
Tots els diumenges al matí, a la plaça Nova
ARC AL CEL * CAN CALÓ
ELS VINYOLS * ES MOLÍ NOU * LA PLANA
CAN ROMAGUERA * SON HOMAR
Fruita, verdura, cereals, llegums, embotits, embotits d'estruç, pa, pastissos, confitures, plantes aromàtiques...

Es parla el gallec al carrer?

Sí, tot i que darrerament hi ha hagut una caiguda de parlants molt important, sobretot a les ciutats, on el procés de desgalleguització és enorme. Realment hi ha una gran caiguda de parlants per exemple a ciutats com Vigo i Ferrol, on hi ha menys del 5% de menors de 25 anys que parlen gallec. És un percentatge baixíssim. La causa es troba sobretot en el desprestigi de l'idioma i la falta de possibilitats d'ús de la llengua, perquè la majoria són pares que parlaven gallec i que deixen de transmetre la llengua als seus fills. Es manté millor a les viles mitjanes i als pobles, però també amb una falta de consciència important, amb una menor lleialtat lingüística i seguint normalment esquemes de disglòssia. També tenim de positiu que dins la història contemporània de Galícia no hi ha hagut mai tanta de gent, tant qualitativament pel que representa dins la societat com quantitativament, conscient dels seus drets. Ja no tan sols hi ha parlants de gallec que l'usen perquè és la seva llengua materna o la de l'escola, sinó que també hi ha gent que diu «jo parl gallec, el parl normalment, el parl pertot i a més vull remoure les dificultats que em posen per fer-ho». I això és fonamental; encara que sigui una minoria social, és la minoria social que pot marcar el futur de la recuperació.

Com es pot fer front a aquesta situació?

La reivindicació i la pressió social són eixos bàsics, és el que ens dóna esperances de futur. A Mesa pola Normalización Lingüística també fa campanyes de sensibilització, en què anima la gent que faci una passa a favor del gallec i que l'utilitzi, i campanyes de reivindicació i també de denúncia, per exemple quan una empresa acomiada algun treballador o treballadora o li obre algun tipus d'expedient per utilitzar el gallec, perquè, tot i que pugui semblar mentida, encara es donen casos d'aquest tipus. Aquí actuam amb força, i també per la via judicial quan és necessària, per exemple en el cas del mal anomenat decret del plurilingüisme. El cínicament anomenat decret del plurilingüisme és ara mateix als tribunals, perquè decideixin si és legal o no ho és, i també el portarem a denúncia internacional davant el Consell d'Europa i davant la UNESCO.

A Galícia s'ha intentat implantar, dins el sistema educatiu, un model de trilingüisme a les escoles?

Jo em planteig quin és el trilingüisme real als carrers? Quin és el trilingüisme real a les escoles?
Pel que fa a la llibertat dels pares per escollir la llengua en què han de ser educats els seus fills, tot això del trilingüisme i no sé quantes coses més, és un engany propagandístic, s'utilitza com a camuflatge per reduir la presència del gallec.
El trilingüisme s'aplica, ara mateix, a poc més de 100 centres escolars gallecs, la majoria privats i concertats, es presenten així com a col·legis d'elit, encara que realment la majoria d'aquestes classes no són trilingües, sinó que ens molts de casos, encara que diguin que les classes es fan en anglès, realment a la pràctica es fan en espanyol, és com si es fes una classe per als llests i una altre per als beneits, cosa que no és gaire formativa.
Si de veritat volguessin millorar el nivell d'anglès a Galícia el que haurien de fer, per exemple, és millorar la situació de les escoles oficials d'idiomes i augmentar realment el nombre de professors i professores als instituts perquè treballin en grups més reduïts.

el mirall

subscriu-t'hi

Carrer del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma
Tel. 971 72 59 37
Fax 971 71 93 85
comunicacio@ocb.cat

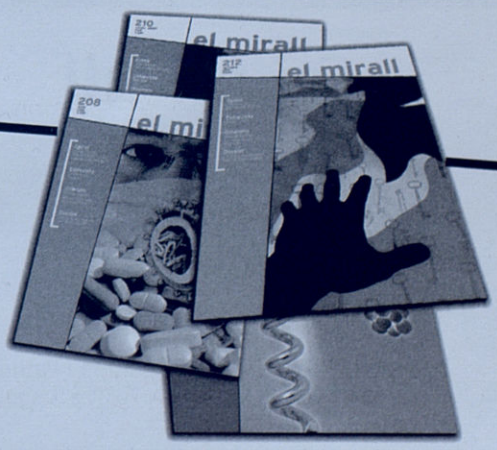

Un altre tema important és el de la llibertat de triar l'idioma. En educació infantil és una llibertat cínica i enganyosa. Hi ha una dada que és molt eloqüent i és que el 40% de les famílies de les ciutats han indicat en el sobre de matrícula el gallec i només el 10% hi rep les classes. Hi ha un desfasament important d'un 30% que són infants amb noms i llinatges que, tot i que les seves famílies posassin gallec al sobre de matrícula, no els hi fan les classes.

És un joc de minories i majories, si la meitat més una de les famílies declaren que parlen en castellà, no es pondera, es fa tot en castellà.

La pregunta que es fa als sobres de matrícula és: *Quina llengua parles a ca teva?*, sense indicar que el fet de respondre gallec o castellà tindrà unes implicacions o unes altres. No es demana, per exemple, *En quina llengua vols que estudiï el teu fill?*, o *En quines llengües?*, perquè saben que si demanen això moltes famílies que parlen castellà a les ciutats respondran gallec. Aquest, a més, és un fenomen nou a Galícia que ens dóna moltes esperances. Hi ha milers de parlants de castellà que es desplacen a les manifestacions a donar suport a campanyes a favor del gallec, a més de fer-ho a través de les xarxes socials. I és important perquè el seu discurs és el d'admetre que parlen espanyol però que volen que el gallec es defensi, perquè és la llengua que uneix els gallecs i volen que els

el mirall
amb el suport de

Consell de Mallorca
Departament de Cultura i Patrimoni
Direcció Insular de Política Lingüística

Cinc destinacions, un rumb

Els ports de Palma, Alcúdia, Maó, Eivissa i la Savina (Formentera) són les cinc destinacions que gestiona l'Autoritat Portuària de les Balears. Tots són peces clau de l'economia de la comunitat.

Ports de Balears

Autoritat Portuària de Balears

Oficines centrals: Moll Vell, 3 · 07012 Palma. Illes Balears, Espanya · Tel.: 971 228 150 · Fax: 971 726 948 · www.portsdebalears.com

seus fills l'aprenguin. És un discurs amb contradiccions, sens dubte, però que marca una esperança amb vista al futur i també demostra que les pulsions suïcides de la societat no són tampoc tantes i que són reversibles.

El Govern de les Illes Balears va signar un acord de reciprocitat entre IB3 i TV3, aquest acord s'aplicarà sempre que la programació d'ambdues cadenes sigui 100% en català, si no és així, es pot rompre de manera recíproca, per tant, aquest pot ser un exemple que en segons quins casos sempre estam pendents d'una decisió política. Creis que hi hauria d'haver uns fonaments en segons quins aspectes que no depenguessin del govern de torn?

És clar, per una majoria política conjuntural d'un moment determinat la ciutadania no pot perdre drets, i no pot fer-ho de forma tan greu i que posi en perill el futur d'una cultura. Per aquest motiu, nosaltres pensam que hi ha d'haver pilars de convivència sòlids que no puguin ser objecte de manipulació demagògica i populista com la que fa Feijóo a Galícia o Bauzá a les Illes. Ens trobam amb mancances democràtiques importants a l'Estat espanyol i que estan sense resoldre.
Ho vàrem comprovar fa poc amb la sentència del Tribunal Constitucional, que es presenta com un tribunal que pot estar per sobre del Parlament de Catalunya, del Congrés i fins i tot de la voluntat sobirana del poble, que hauria de ser qui decidís. És a dir que un tribunal polític pugui agafar les tisores i actuar a la seva voluntat canviant la lletra i l'esperit de sentències anteriors ens col·loca en un aspecte democràtic fràgil i és una cosa que hem de tenir present a l'hora d'actuar cada dia.

Quina és la situació lingüística actual en els mitjans de comunicació públics gallecs?

Actualment, tenim la TVG, que té dos canals a través de la TDT. És l'únic que es fa en gallec, a banda d'un informatiu de 18 minuts els dies laborables a Televisió Espanyola. Tant a la TVG com a la ràdio autonòmica la llengua principal és el gallec, el que passa és que, per exemple, la publicitat, les actuacions musicals i els comentaristes parlen majoritàriament en espanyol.
Ara mateix a la ràdio gallega han augmentat els tertulians en castellà, però la llengua axial continua essent el gallec, això sí, perden també en representativitat democràtica, en transparència i en pluralitat informativa. Ara a la ràdio gallega hi ha una situació gravíssima. Per posar-ne un exemple: aquesta setmana m'han fet una entrevista d'aproximadament 10 minuts a la ràdio autonòmica de les Illes Balears, IB3 Ràdio, i m'agradaria explicar-vos que ni jo ni cap portaveu d'A Mesa hem tingut una entrevista de més de 3 minuts ni a la ràdio gallega ni a la TVG d'ençà que ha arribat Feijóo, i això que som l'associació cultural de Galícia més gran i que Queremos Galego, la plataforma que nosaltres promovem, és una plataforma unitària amb molta força a favor del gallec, amb manifestacions històriques de més de 100.000 persones a Santiago, com la del 18 d'octubre de 2009 o el 21 de gener de 2010. Així doncs, no ens han dedicat més de 3 minuts; només una excepció, una entrevista a TVG a *prime time* de prop de 15 minuts en la qual em varen interrompre 44 vegades (es pot consultar a You Tube). Això sí, arran d'aquesta entrevista vàrem augmentar en més de 200 socis, perquè va ser tal el nivell de manipulació i interrupció que va fer que la societat gallega prengués consciència.

QUAN PARLEM D'EFICIÈNCIA ENERGÈTICA, NO VENEM OCELLS NI FLORS.
INFORMI-SE'N A WWW.ENDESAONLINE.COM
PROGRESO EQUILIBRIO
endesa

UN WEB INFORMATIU

Amb les notícies del dia i totes les informacions relacionades, per seguir l'actualitat amb profunditat

UN WEB DE PROXIMITAT

Amb accés directe a totes les novetats poble a poble

UN WEB A LA TEVA MIDA

Per seguir tots els programes en directe o quan vulguis, gràcies al servei de televisió i ràdio a la carta

rtvmallorca.cat, el millor clic per mirar i sentir Mallorca

el nou web de Televisió de Mallorca i Ona Mallorca

RTVMALLORCA.CAT

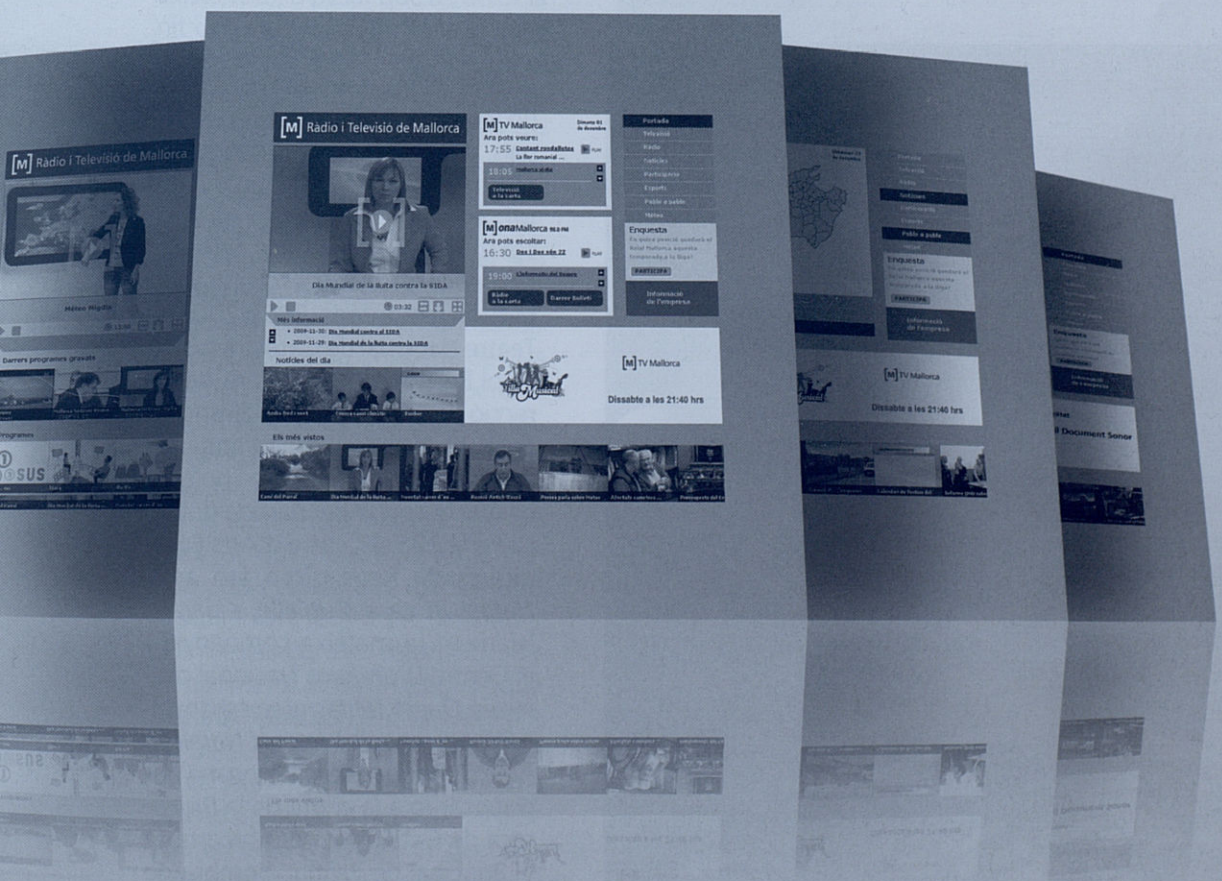

[M] TV Mallorca | [M] ona Mallorca

rtvmallorca.cat

Eduardo de Filippo, del localisme a l'universalisme

TEXT: CARLES CABRERA

Eduardo de Filippo,
Natale in casa Cupiello
Direcció: Oriol Broggi
Teatre Principal
Palma, 24 de setembre de 2010

Eduardo de Filippo (Nàpols, 1900 -Roma, 1984), o simplement Eduardo, que és com l'anomenen al seu país, és un autor molt conegut a Itàlia i massa poc a l'estranger. Amb tot, en català, la jugada no li ha sortit tan malament: *Sabato, domenica e lunedi* s'escenificà durant la temporada 2002/2003 al Teatre Nacional de Catalunya amb Oriol Broggi com a ajudant de direcció de Sergi Belbel. D'aleshores ençà, el barceloní duia l'endarrer de representar De Filippo i ho acaba d'aconseguir per partida doble: La Perla 29 i el Centre d'Arts Escèniques de Reus giren ara amb *Natale in casa Cupiello*, i paral·lelament la mateixa companyia i el Centro Dramático Nacional ofereixen *Questi fantasmi* en espanyol.

Broggi maquinà aquest *Natale in casa Cupiello* postshakespearià per disposar-lo a la cripta de la Biblioteca de Catalunya i ens ha arribat al Principal de Palma –l'ombra de Joan Arrom és allargada– i a la Fira de Teatre de Manacor. Cortines alçades en tot moment perquè la

immensa escenografia s'allargassava fins a la corbata del prosceni. Pep Cruz, superb en el paper de Luca Cupiello (que interpretà el mateix De Filippo en estrenar-se per primer cop el drama el 1931 i, diverses voltes, al llarg de la seva existència), a pesar que a l'actor la nit de l'estrena a Palma la febre li pugés fins a 38,5º segons ens explicaren en petit comitè abans de començar la funció, jeu dins un catre, i el seu fill Tommasino, dins un altre. Consentit per Concetta, la mare, l'al·lot, que ja no ho és, representa la viva imatge del seu progenitor, gandul com ell, i com el conco Pasqualino. Paradoxalment, Luca culpa Concetta de tots els mals que l'afligeixen, però la veritat és que Concetta ha de sofrir les galtades de la vida ben tota sola. Ell, només aqueferat a disposar el betlem com cada Nadal i obcecat que ha d'agradar a tothom, no s'adona que mentrestant la vida li va passant pel davant.

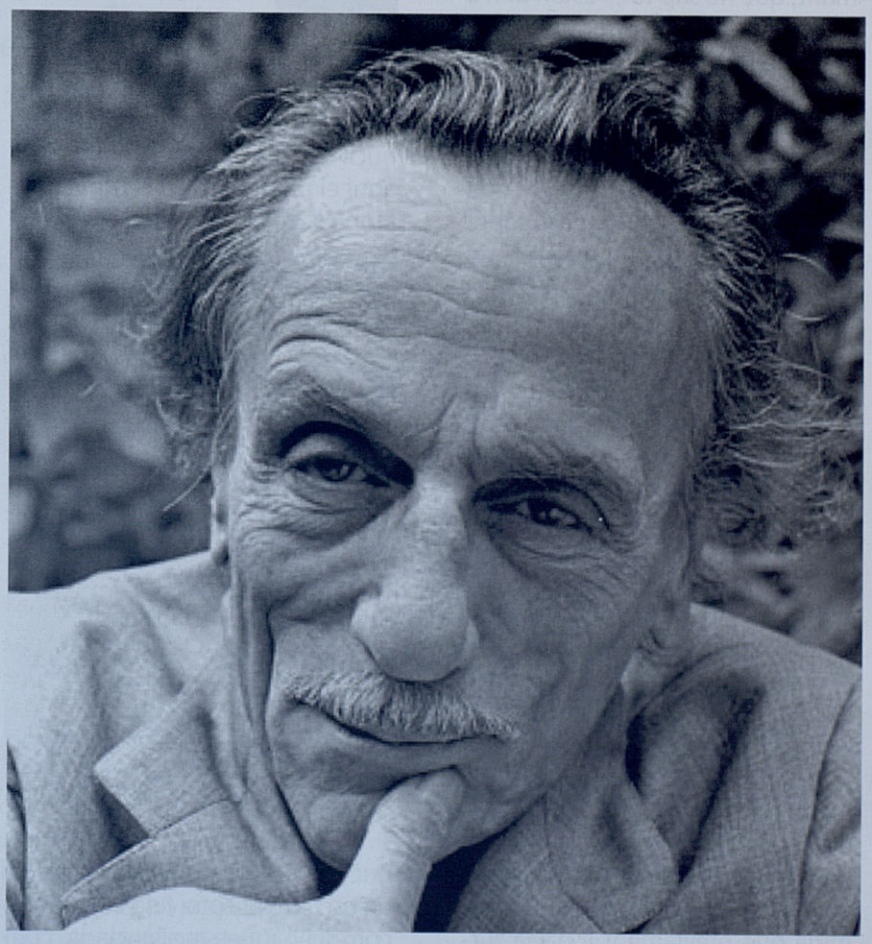

En l'escenografia, controlada fins al mil·límetre, hi ha un element que destaca, precisament el pessebre de Luca, que al llarg de la representació es mou per diferents punts de l'escenari, però que mai no desapareix amb els canvis de decorat, com a leitmotiv del drama, a pesar que és, fins i tot, víctima de l'atac d'histerisme de Ninuccia, que en un moment donat li pega cops. No ens ha d'estranyar. El teatre de De Filippo és detallista i les petites coses hi adquireixen sovint una importància cabdal. Per Luca, el betlem representa la quinta essència d'una felicitat familiar que ell creu que té assegurada però que en el fons només projecta en el seu pessebre; en canvi, Ninuccia rebutja el marit que els seus progenitors li han imposat com un pastoret de Nadal dins un betlem, i llançar els plats pel cap a les figuretes com a refús a tot un món que no desitja

per ella és el correlat objectiu d'una envestida en tota regla al seu propi pare.

Luca no se n'assabenta, per exemple, de l'anècdota banal que sustenta l'argument tènue de l'obra. La seva filla Ninuccia entra a escena decidida a abandonar el seu home Nicollino per anar-se'n amb Vittorio, el seu amant, amic del seu germà Tommasino. La bonhomia de Luca impedirà que Vittorio passi la nit de Nadal sopant sense ningú, com un ca, i el fa romandre en un tiberi en què aviat compareixeran Ninuccia i el seu marit, que ho sap tot, i estan ben a punt de baixar al carrer per esbatussar-se. Abans d'expirar en el llit de mort, Luca, amb la llengua balba i un pedaç pel cap que li eixuga la suor del front però que li mig dificulta la visió, ajunta la mà de la filla amb la de Vittorio sense saber que és ell per a indignació de Nicollino, que entra just en aquell moment, però perquè es pugui produir aquest *happy end* final amb la unió dels dos amants és necessari que Luca, que ni sent campanes ni sap d'on li vénen, traspassi.

Hom ha parlat d'un neorealisme embolcallat de farsa per al·ludir a determinats continguts de la peça eduardiana que el muntatge broggià no deixa d'explotar. És el cas de la jaqueta i les sabates de l'oncle que un Tommasino cleptòman es ven perquè creu que Pasqualino no se'n sortirà, de la malaltia que arrossega tota la setmana; del bitllet que Pasqualino descobreix que el nebot li ha robat perquè el va marcar amb una creu, però que Luca, al seu torn, determina que prèviament li havia furtat el germà per tal com també hi havia dibuixat un senyal, o les sabates que el mateix Luca duu en mà a punt de morir i que el metge descobreix en destapar el llençol partint de l'experiència del germà. En el fons, hi poua un miserabilisme mai no denunciat –d'aquí ve que parlem de neorealisme i en cap cas

de realisme social engatjat– d'un nucli familiar partenopeu perquè aquí el públic penja els problemes amb els abrics al guarda-robes de l'entrada i només entra per esbravar-se.

També se l'ha relacionat amb el paradigma que descendeix de la Commedia dell'Arte del Seicento, que el seu pare biològic, Eduardo Scarpetta, en gran manera, havia superat. No obstant això, encara en resten certs senyals en la dramatúrgia del nostre autor: els personatges no s'arrodoneixen, sinó que es detenen en la categoria d'arquetips de cartó pedra. En aquest sentit, la versió que poguérem veure potencia massa això amb la gesticulació pròpia i característica dels transalpins duta al límit de l'exageració grotesca fins al punt que, si en un determinat moment haguessin emmudit l'obra, en restaria un film de Totò. I de vegades és com si l'haguessin silenciada, com quan Luca es trava amb la llengua o parlen aviat o alhora per reflectir aquella sensació que percebien en part del *dialecte* napolità els italians que assistien a les funcions que la companyia dels De Filippo prodigava arreu de la Península.

Aquesta qüestió em permet d'empeltar amb un emperò que

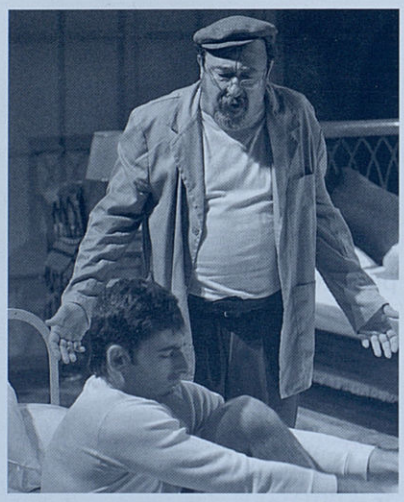

sovint s'ha retret a la dramatúrgia defilippiana en considerar-la localista i costumista i en què poden haver intervingut malèvoles i maquiavèl·liques intencions en les quals no entraré. D'antuvi, els catalans resultem els menys indicats per aclarir-ho: Nàpols romangué vinculada una bona partida d'anys a la Corona d'Aragó, i a Múrcia –un altre territori d'una catalanitat atàvica si voleu–, representen *Natale in casa Cupiello* cada Nadal. Però tampoc no som els únics. A De Filippo el programen els espanyols, els anglesos, els russos..., perquè ser locals és el que ens converteix a tots en el fons en universals.

"Sa Nostra Solidària", una nova forma d'ajudar

Convocatòria 2011: les ONG ja poden presentar les sol·licituds d'ajuts solidaris

Amb l'objectiu de fer més efectiva i directa l'ajuda que es destina a millorar la situació de les persones més desfavorides de la nostra comunitat, l'Obra Social presenta el programa "SA NOSTRA SOLIDÀRIA". La proposta pretén aconseguir la implicació efectiva de tots els col·lectius: entitats socials, empresarials, ciutadanes i clients de l'entitat.

En aquesta línia s'ha obert la convocatòria 2011 per presentar projectes solidaris adreçada a entitats i ONG que desenvolupin la seva tasca dins l'àmbit de les Illes Balears. Podran presentar-se sol·licituds entre l'1 de novembre i el 15 de desembre a obrasocialsanostra.com.

Els clients votaran els projectes i les activitats a seleccionar

Enguany es podran sol·licitar dues modalitats d'ajuts amb finalitat social o solidària: per a activitats o per a projectes. Tot el procés es farà en línia, des de les presentacions fins a les valoracions.

Una de les grans novetats de la nova campanya "SA NOSTRA SOLIDÀRIA" és el protagonisme que tenen els clients de l'entitat, els quals podran votar els projectes i les activitats que considerin més adients.

En aquest sentit es posarà a l'abast de la clientela tota la informació dels projectes i les activitats que es presentin a aquesta convocatòria. Les votacions es podran fer entre el 15 de febrer i el 15 d'abril a través de diversos canals: oficines de l'entitat, via Internet, per banca electrònica o telefònicament.

Àmbits d'actuació i col·lectius principals

El programa abasta quatre grans àmbits: formació i integració sociolaboral, dependència, urgències socials i cooperació internacional. Pel que fa als col·lectius, tindran prioritat per rebre suport els de situació de risc social o exclusió, discapacitat, malaltia crònica i situació de desatenció.

CASAL SOLLERIC

PLANTA NOBLE

JOAQUIM CHANCHO. *Al llindar de la geometria*
Desembre – març 2011

PLANTA BAIXA I ENTRESÒL

PICASSO mediterráneo
Novembre – gener 2011

ESPAI QUATRE

JACOBO CASTELLANO. *Malos tiempos*
Novembre – gener 2011

SES VOLTES

PEP BONET
Novembre – desembre

Ajuntament de Palma

t'acostamiacultura
Regidoria de Cultura, Joventut, Patrimoni i Política Lingüística

[racó econòmic]

Alguns mites de la borsa

BIEL MATAS

De la borsa, dels mercats de valors, quasi se'n pot dir el que un vulgui, perquè tot pot arribar a ser veritat. No per la seva simplicitat, precisament, perquè ens trobam, una vegada més, davant un instrument econòmic que a vegades es mou fruit de variants i oscil·lacions prou complicades, i d'altres força inexplicables.

Però és cert que el mercat borsari és objecte de dues mirades, diferents i encertades, però que qüestionen tot allò que, de bon principi, semblaria raonable, coherent i versemblant.

El fet cert és que avui abordar una mica el tema de la borsa ens serveix per desembafar-nos de tanta i tanta efervescència socioeconòmica, ateses les circumstàncies fosques que comanden l'actualitat. A curt termini, els dubtes sobre la recuperació persisteixen i les variacions són bruques en una mateixa sessió. A llarg termini, pèrdues des d'aquells màxims anteriors a la crisi.

Trob curiós, ara com ara, contemplar com, així i tot, hi ha uns «mites del mercat» que mai no moriran. Els assessors intenten ajudar els seus clients per encertar una inversió amb frases que repeteixen una vegada i una altra.

Però ara es qüestionen, i el *Wall Street Journal* recomana revisar alguns d'aquests consells o mites que aquí volem esmentar:

1. *És un bon moment per invertir en borsa.* Segur? Per descomptat, si ho demanam a un broker (és com demanar a un perruquer si necessit que em tallin els cabells).
2. *Les accions rendeixen un 10% a l'any de mitjana.* Es basa en una dada històrica, des del segle XIX, no gaire rigorosa. Els experts xifren ara la rendibilitat en un 5% sempre que els títols es comprin a un preu mitjà. I això no passa sempre.
3. *Les previsions dels nostres economistes són...* Demanau al vostre assessor si l'economista va predir la darrera recessió i quan (el 2008 n'hi havia que la negaven).
4. *Invertir en borsa permet participar en el creixement de l'economia.* Que ho diguin als japonesos, que des de 1989 han crescut un 25% i la borsa ha caigut un 75%. O als EUA, on el 1969 el PIB era d'un bilió de dòlars i el Dow Jones estava a 1.000 punts. Tretze anys més tard l'economia havia crescut fins a 3,3 bilions i el Dow Jones seguia a 1.000 punts.
5. *Si vol més rendibilitat, ha d'assumir més risc.* La manera d'obtenir més rendibilitat és comprant barat. Un broker entén per risc la *volatilitat*, pujades i baixades de preu. Però el risc per a un inversor és la possibilitat de perdre capital.
6. *Recomanam una cartera diversificada de fons d'inversió.* Si l'assessor ens aconsella diversificar entre liquiditat, bons, accions, inversions alternatives, matèries primeres i metalls preciosos, és un bon assessor. Molts de pics es recomanen fons d'inversió amb diferent denominació. Són trucs, perquè en realitat solen ser 100% invertits en accions i per tant la diversificació és molt menor.
7. *Les accions es comporten millor a llarg termini.* Què significa a llarg termini? Si perdem deu o quinze anys, per a què serveix. És bo recordar el que digué John Maynard Keynes: A llarg termini, tots morts.

I podríem afegir-hi girs tècnics com PER, *timing*, etc., però la curiositat d'aquestes notes d'avui és posar una dosi de relativitat a tantes coses que d'entrada semblen molt absolutes.

[miscel·lània]

JAUME LLADÓ

Estrena de «Pa negre»

El director mallorquí Agustí Villaronga ha estrenat el seu nou film: *Pa negre*, una adaptació dels llibres d'Emili Teixidor *Pa negre* i *Retrat d'un assassí d'ocells*. Es tracta d'una obra que ha estat molt ben valorada per la crítica i pel públic i que ha estat guardonada a la darrera edició del Festival Internacional de Cinema de Sant Sebastià. Està ambientada en els anys durs de la postguerra rural a Catalunya. N'Andreu, un nin que pertany al bàndol dels perdedors, troba un dia al bosc els cadàvers d'un home i el seu fill. Les autoritats volen carregar les morts al seu pare, però ell, per ajudar-lo, intenta esbrinar qui els va matar. En aquest recorregut, es produeix en n'Andreu el despertar d'una consciència moral davant un món d'adults alimentat per les mentides. Per sobreviure, traeix les seves pròpies arrels i acaba descobrint el monstre que habita en ell. Agustí Villaronga construeix un relat obscur i impactant, i a més ofereix un brillant retrat costumista de la vida rural a Catalunya durant els primers anys de postguerra. També cal destacar-ne l'acurat treball lingüístic, amb un català d'Osona molt fidel a la zona geogràfica i a l'època en la qual està ambientada la pel·lícula.

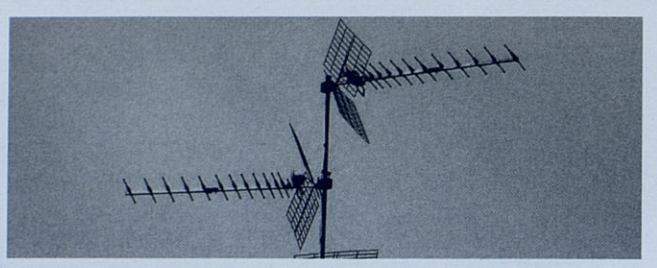

Televisió sense Fronteres

El projecte de llei presentat per la iniciativa popular Televisió sense Fronteres segueix el seu tràmit al Congrés dels Diputats. El dilluns 18 d'octubre, el Ministeri de la Presidència va presentar a la Mesa del Congrés un informe en el qual li demanava la retirada del projecte de llei de Televisió sense Fronteres basant-se en el suposat alt cost econòmic que implicaria implantar-lo. Amb això, el Ministeri reconeixia implícitament que el projecte de llei està ben fonamentat des del punt de vista jurídic i tècnic, i que per aquests flancs no és atacable. Tanmateix, la Mesa del Congrés va rebutjar la pretensió del Ministeri de la Presidència, de manera que la iniciativa legislativa popular es continua tramitant. Alhora, Acció Cultural del País Valencià, l'entitat que ha coordinat tot el procés d'elaboració del projecte de llei i de recollida de signatures, ha demanat diversos informes a diferents empreses sobre el cost econòmic d'aplicar el projecte de llei, i tots confirmen que la xifra és molt inferior a l'aportada pel Ministeri.

Cal recordar que més de 650.000 persones han signat a favor de la iniciativa legislativa popular, moltes de les quals són de les Illes Balears.

L'aprovació del projecte de llei permetria la recepció sense cap entrebanc de les distintes televisions en llengua catalana a tos els territoris on es parla la nostra llengua.

francesc de borja moll, 8a baixos

07003 · palma

971 723 819

649 670 163

ecografic@ecografic.eu

ecografic1@gmail.com

ecogràfic
disseny

Els Amics d'Els Clàssics ja són més de 2.500!

Presentació dels Amics d'Els clàssics a Barcelona.

Editorial Barcino, segell editorial de la Fundació Lluís Carulla, impulsa Amics d'Els Clàssics, una plataforma de nova creació que vol encomanar la passió pels clàssics medievals catalans i difondre'n la lectura. Amics d'Els Clàssics vol convidar a reflexionar, compartir i gaudir llegint Ausiàs March, Ramon Llull, *Tirant lo Blanc*, Bernat Metge, *Curial e Güelfa*, Jordi de Sant Jordi, Ramon Muntaner, Anselm Turmeda i Bernat Desclot, per esmentar alguns dels noms cabdals de la nostra literatura medieval.
Els qui es facin Amics d'Els Clàssics –l'adhesió és gratuïta des del web www.elsamicsdelsclassics.cat– tindran l'oportunitat de conèixer els autors, els títols i les edicions més universals de la literatura catalana. Regularment rebran informació de les novetats editorials, ofertes i descomptes, invitacions a actes d'interès i continguts relacionats amb els clàssics catalans: articles d'opinió, fragments de llibres i ressenyes, entre d'altres.
En poc més de dos mesos de vida, la passió i l'interès pels clàssics ja s'ha encomanat arreu dels països de parla catalana. La iniciativa ja compta amb 2.500 amics, i continua creixent. Per això l'Editorial Barcino prepara noves propostes per als propers mesos: concursos, promocions, actes literaris diversos. Un intens programa de presentacions dels Amics i de novetats editorials per tot el país que s'afegeixen a les que ja s'han fet a Barcelona, Lleida, l'Espluga de Francolí, Tarragona, Sueca i Vic.

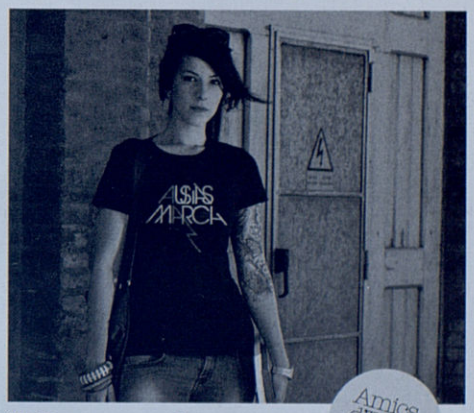

"No tots els meus amics són al Facebook"

Amics d'Els Clàssics

[el semàfor]

VERMELL

A l'EMT, exemple de manca de respecte cap als drets lingüístics. L'empresa pública continua sense corregir la megafonia dels autobusos i margina el català a les seves campanyes publicitàries. A aquesta pràctica també s'hi poden afegir altres iniciatives de l'Ajuntament de Palma, com la famosa Palma Bici, que també fa servir la nostra llengua de manera secundària. Cal recordar que aquestes pràctiques són contràries a la Llei de normalització lingüística i al Reglament municipal de normalització lingüística.

GROC

A les agrupacions del PP d'Inca, Pollença i sa Pobla, que han pres posició a favor de la Llei de normalització lingüística i del decret de mínims. Està bé que destacats membres del PP dissenteixin públicament de l'actitud de José Ramón Bauzá i Carlos Delgado. Però vistes les propostes obertament anticatalanes de la cúpula actual del partit, no n'hi ha prou amb reaccions amb vista a la galeria. Cal que el sector del PP favorable a la llengua, si és que realment existeix, es comprometi a evitar els retrocessos lingüístics anunciats.

VERD

A la UIB i Linguamón, organitzadors de l'exposició *Petit cafè del món*, una mostra de la diversitat lingüística que hi ha a les Illes Balears i que s'ha pogut veure al Casal Solleric de Palma. Els assistents han pogut conèixer de primera mà les més de 160 llengües que es parlen actualment a les Illes Balears, una riquesa que s'ha de conservar i combinar amb el coneixement i l'ús de l'idioma propi. De fet, l'existència d'aquesta diversitat hauria de permetre superar el debat sobre el suposat *bilingüisme* català-castellà, més irreal que mai.

OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS

L'Oficina dels Drets Lingüístics és un mecanisme de defensa contra les agressions lingüístiques pel fet d'expressar-se en català. Si heu patit alguna agressió o discriminació per raons de llengua, podeu fer-ho arribar a l'Oficina pels mitjans següents:

Correu electrònic: drets@ocb.cat
Correu postal: Oficina dels Drets Lingüístics
C. del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos
07003 Palma
Telèfon: 971 723 299

WWW.LACOMBA.COM

"SIGNA a favor de la **Serra**"

www.serradetramuntana.net

MOU
UN DIT PER
LA SERRA

Ramon Llull,
filòsof, està a favor de
la candidatura
UNESCO de la
Serra de Tramuntana

serra de tramuntana
paisatge cultural

Consell de Mallorca

Ha mort Joan Solà: un amic, un mestre, un lluitador, una biblioteca viva

BIEL MESQUIDA

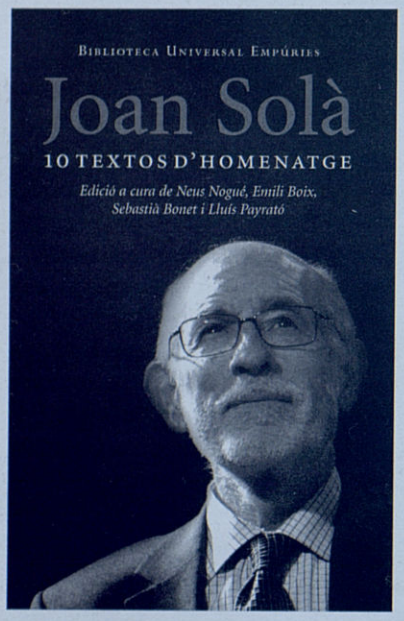

Joan Solà és un dels meus mestres més estimats. Gràcies a ell, he pogut conèixer i saber moltes de coses de la llengua catalana i els seu funcionament que m'han fet més savi en l'ús d'aquesta eina que no s'acaba de copsar i de saber mai. Joan Solà m'ha ensenyat que l'estudi de la llengua és inacabable. M'ha fet veure que podia aprendre dels dubtes tant o més que de les certeses. M'ha mostrat i demostrat en els seus articles, en els seus llibres, en les seves conferències que la llengua és un ésser viu que cada dia batega en la veu dels parlants, en l'escriptura dels escriptors, i que les gramàtiques són eines que ens ajuden a conèixer la llengua millor i veure'n i entendre'n el funcionament. Considerava els escriptors com aquells treballadors de la llengua que la fan avançar, que l'alimenten, que la fan créixer, que la vivifiquen. Era un home amable i lluitador, savi i compromès. El dia 21 d'octubre, una setmana abans de morir, s'acomiadava dels seus lectors de l'*Avui*, d'aquesta columna magnífica que feia des de l'any 1991, amb paraules planeres que demostraven la seva intel·ligència i humanitat: «La pràctica de l'article setmanal m'ha proporcionat diversos beneficis clars: m'ha ensenyat a escriure i m'ha fet viure contínuament obert i alerta a la lingüística catalana i universal, a llegir i escoltar les opinions dels col·legues; però també

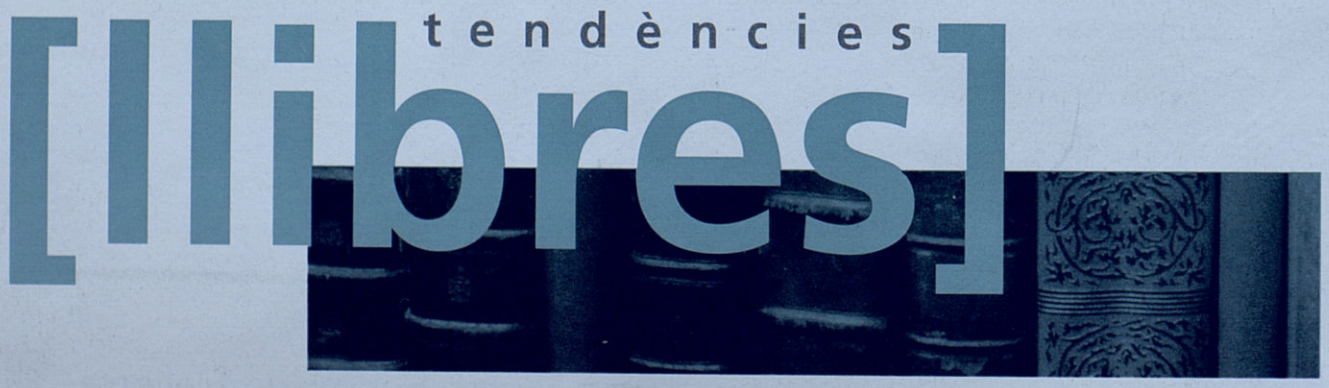

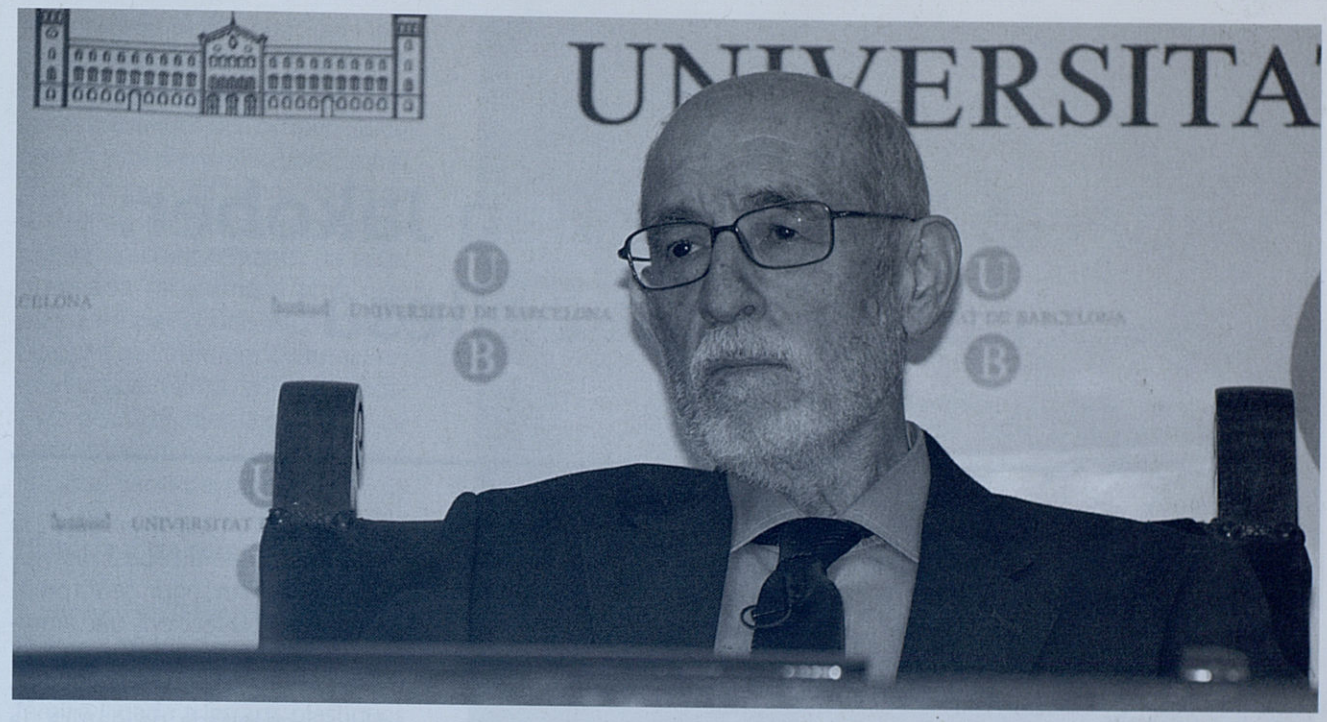

m'ha impedit d'arrepapar-me en el sagrat clos de la lingüística pura o massa pragmàtica (els problemes gramaticals, els barbarismes, etc.), i he hagut d'estar atent a les vicissituds polítiques, socials i literàries del poble que parla la llengua de què m'ocupava. Avui, fruit d'aquest exercici d'anys, estic completament convençut de dues coses: primera, que si una llengua no ens serveix per crear-hi comunicació i bellesa, ¿de què ens serveix?, no té futur; i segona, del lligam inextrincable entre poble, individu i llengua: una llengua no pot ser digna i mantenir-se si qui la parla no viu amb dignitat i confiança i si el poble que la té com a patrimoni no és lliure sinó que viu subjugat, com nosaltres, durant segles a un Estat que sempre ens ha estat hostil.» Per tot això li estic molt agraït. Li he dit moltes de vegades i ara ho vull repetir un cop més: Moltes de gràcies mestre i amic Joan Solà! I vull aconsellar la lectura d'un llibre sobre Joan Solà que acaba de sortir fa molt poc i és una meravella: *Joan Solà. 10 textos d'homenatge*, edició a cura de Neus Nogués, Emili Boix, Sebastià Bonet i Lluís Payrató (Editorial Empúries). Per què han fet aquest llibre que recull deu treballs sobre aquest lingüista des de punts de vista molts diversos, des dels més científics (*Com llegíem Noam Chomsky*, de Sebastià Bonet) i els més pedagògics (*Joan Solà: terminologia i ensenyament de la llengua. El nom dels temps verbals*, de Jaume Macià), fins als més sociològics (*Pompeu Fabra: de l'exili a la mort*, de Jordi Mir) o informatius (*Apunts sobre [i amb] en Joan Solà*, de Josep Murgades)? Els *editors* ho diuen ben clarament al pròleg: «L'ocasió s'ho mereixia: fa pocs mesos va fer setanta anys, i aquest ja és un bon motiu de celebració; però, a més a més, enguany ha estat nomenat professor emèrit de la Universitat de Barcelona, una oportunitat ideal per dedicar-li un homenatge acadèmic. Amb aquesta iniciativa, que vam posar en marxa la tardor de 2008, ens afegim als múltiples reconeixements que ha rebut en els últims mesos. En especial el Doctorat Honoris Causa per la Universitat de Lleida, el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes i la creació del Premi Internacional de Recerca Joan Solà, instituït per l'Ajuntament de Bellloc d'Urgell, el seu poble, i la mateixa Universitat de Lleida. Sense oblidar que va ser la primera personalitat convidada a intervenir davant del Ple del Parlament de Catalunya, l'1 de juliol de l'any passat.» Un llibre deliciós per als amants de la llengua catalana i de l'aventura personal d'un dels seus mestres contemporanis més fidels, tendres, divertits i, sobretot, savis. Gràcies de bell nou, Joan Solà! Et llegiré i aprendré de tu mentre visqui! I no m'aturaré de lluitar per la llengua catalana, per crear comunicació i bellesa amb la lengua catalana!

el mirall

amb el suport de

GOBIERNO DE ESPAÑA MINISTERIO DE CULTURA

Fundació Yannick i Ben Jakober: el mecenatge de la bellesa

TEXT: JOSEP MARIA ALAMINOS

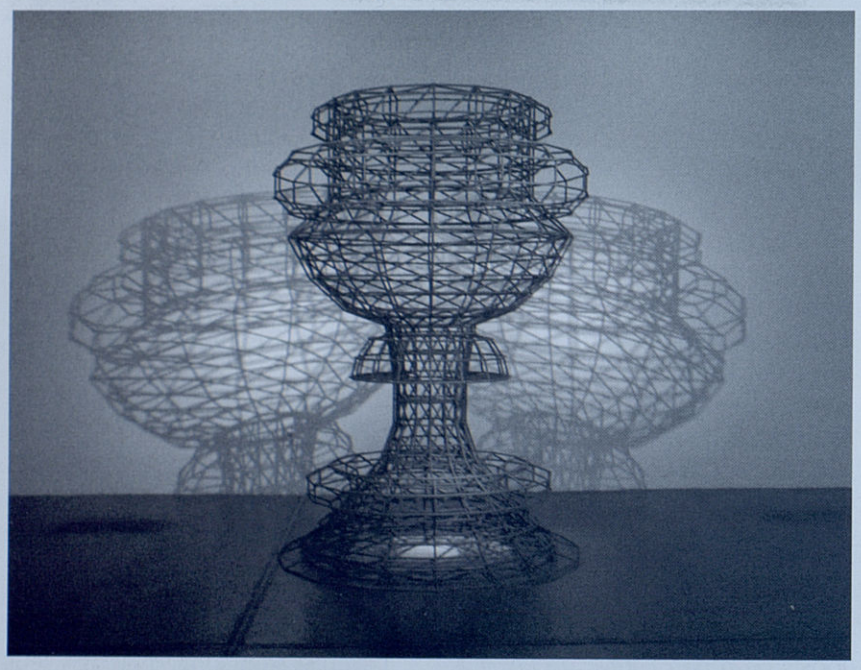

Ben Jakober. Copa de Paolo Uccello, *1991.*

Alcúdia té un espai on l'art i la cultura es posen a l'abast del visitant que, de ben segur, se sorprendrà amb les col·leccions que alberga la Fundació Yannick i Ben Jakober. Situada en un paisatge idíl·lic, i envoltada de natura, la fundació té com a finalitat conservar i restaurar béns del patrimoni històric, així com promoure el foment de les belles arts en general, i de la pintura i l'escultura en particular.

Ben Jakober i Yannick Vu formen una parella de creadors que projecten en el seu treball, de manera individual o conjunta, la seva particular reflexió sobre l'evolució de la història de l'art, revisant i interpretant obres significatives de les civilitzacions i de grans artistes que ens

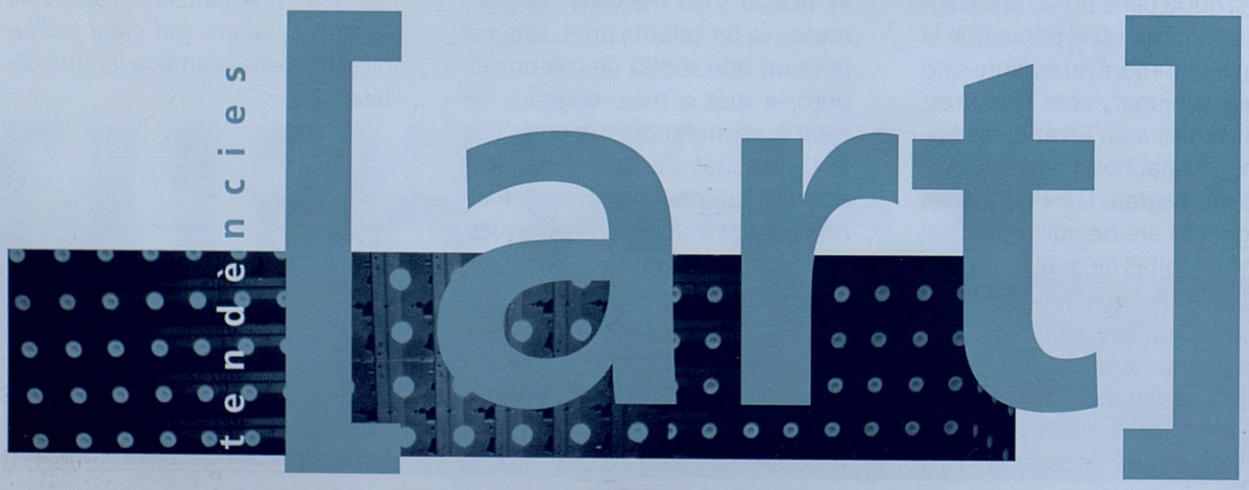

han precedit. A la fundació, hi trobarem excel·lents mostres dels seus treballs, però també un seguit de peces artístiques que ocupen els diferents espais expositius del centre.

La Fundació, distingida al llarg de la seva existència amb nombrosos premis i reconeixements, ha estat premiada recentment amb una menció especial dels premis Unió Europea de Patrimoni Cultural/Premis Europa Nostra, en la convocatòria de 2009, dins la categoria de dedicació individual o col·lectiva a la conservació del patrimoni.

Història d'un somni

Yannick Vu (Montfort-L'Amaury, França, 1942), presidenta de la Fundació, va créixer en el si d'una família lligada a les arts plàstiques i a la música. És filla de Vu Cao Dam, famós pintor i escultor vietnamita, i la seva mare era una pianista francesa. Es va casar amb el pintor italià Domenico Gnoli, i fou amb ell que va conèixer Mallorca. Gnoli mor l'any 1970, però la seva obra s'havia consolidat ja internacionalment. El 1972, Yannick Vu es casa amb Ben Jakober.

Ben Jakober (Viena, 1930) és fill d'una família de la burgesia hongaresa, grans col·leccionistes d'art impressionista, i va passar la infància i la joventut a Anglaterra.

Yannick Vu és pintora de formació, i s'inicia en l'escultura a partir dels anys vuitanta. Des dels anys seixanta, exposa regularment a Europa i als Estats Units. Ben Jakober inicià la seva activitat artística encoratjat per Yannick, als quaranta-cinc anys, en què es decantà primordialment pel camp de l'escultura. Treballa les resines de poliuretà, el metall, la pedra, la instal·lació i el vídeo i, últimament, la fibra òptica. Ha exposat a multitud de museus i ha participat a nombroses biennals d'art. Des de 1992, Ben Jakober i Yannick Vu treballen i signen els seus treballs conjuntament i fan mostres arreu del món.

Miquel Barceló. El pintor damunt el quadre, *1983.*

Vu Cao Dam. Tête de jeune fille, *1927.*

L'any 1993, el matrimoni fa realitat el seu somni de crear una fundació on posar a l'abast del públic les seves col·leccions. Des del principi compten amb el suport del seu amic Georges Coulon Karlweis, banquer i filantrop, a més de nombroses personalitats lligades a l'art i al mecenatge.

La finca Sa Bassa Blanca, seu de la fundació, ha passat per diferents etapes al llarg de la seva història. En els seus orígens es tractava d'una casa de camp mallorquina. Durant la Guerra civil i fins als anys setanta, la finca va albergar una base militar, per la seva situació estratègica al costat de la mar i la muntanya. L'any 1978, la finca és adquirida per un consorci del qual formaven part Ben Jakober i Yannick Vu. Varen encarregar els plànols a l'arquitecte egipci Hassan Fathy (1900-1989); Sa Bassa Blanca és la seva única construcció a Europa. Les dependències del nou edifici, concebut com a ribat, s'organitzen entorn d'un pati central d'inspiració granadina, i la majoria d'elements que conformen la construcció són antiguitats procedents d'Andalusia i el Marroc.

Nins

Amb l'aportació inicial dels fundadors, i amb l'ajuda d'altres col·laboradors, la Fundació ha estat capaç de reunir una col·lecció important d'obres d'art. El nucli principal és la col·lecció Nins, que es va començar fa més de 40 anys

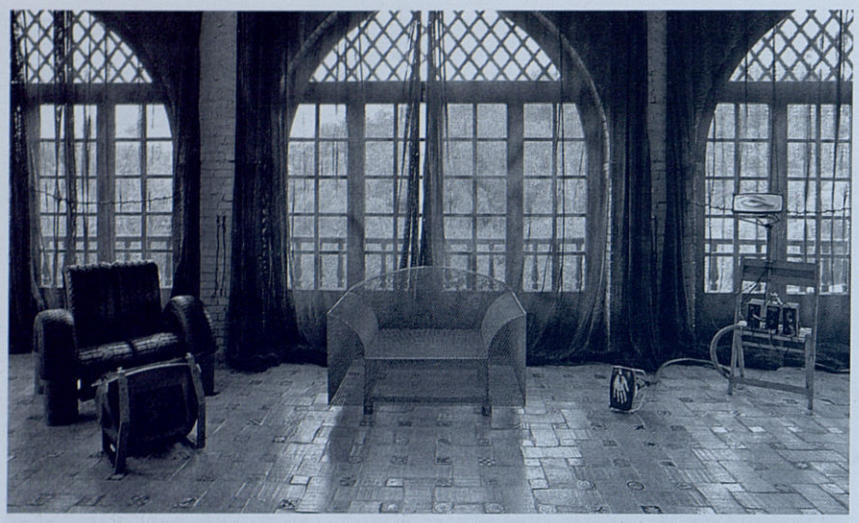

D'esquerra a dreta: Have a Good Year, 7/11, *d'Antoni Miralda, 1995;* How High the Moon, *de Shiro Kuramata, 1986;* Spectator, *d'Alan Rath, 1989.*

Jan Kraeck, anomenat Giovanni Caracca, escola holandesa. Vittorio Amedeo, Emanuele Filiberto i Filippo Emanuele de Savoia Nins, *c. 1593-1594.*

amb un quadre del pintor Joan Mestre i Bosch (1826-1893), *Retrat d'una nina amb cireres.* Les obres ocupen un antic aljub subterrani convertit en sala d'exposicions. La col·lecció està formada per més de 150 retrats d'infants del segle XVI al segle XIX procedents de diversos països europeus, sobretot de França, Espanya, Itàlia i Països Baixos. Entre les peces, s'aprecien obres reconegudes internacionalment; la majoria són exposades permanentment.

Bona part dels quadres representen personatges de la reialesa o la noblesa durant la seva infància, encara que també hi ha alguns membres de la burgesia o de petites corts provincials europees. La col·lecció permet observar l'evolució dels vestits, els accessoris, les joguines i altres elements que formaven part de la vida quotidiana dels petits models. Algunes de les obres varen ser encarregades per ser enviades a les diferents corts europees amb vista a una unió, per la qual cosa formen part d'una complexa trama d'aliances polítiques i familiars destinades a assegurar la supervivència de les principals dinasties reals i nobles d'Europa mitjançant el compromís i el matrimoni.

La Fundació té un programa d'exposicions temporals d'àmbit internacional, i és d'aquesta manera que algunes de les obres han viatjat a destacats museus europeus i americans.

Sokrates

De recent creació, l'espai subterrani Sokrates està concebut entorn de la instal·lació de Jakober/Vu, inspirada en la fórmula d'Einstein que defineix la relació espai-temps. La sala acull l'espectacular cortina de cristalls Swarovski, amb 7 metres i més de 10.000 cristalls; una interessant col·lecció de màscares del Nepal; l'esquelet fòssil complet d'un rinoceront llanut siberià datat

nou vent

www.bitel.es/nouvent
nouvent@bitel.es
Villalonga, 45 - 07013 - Palma
Tel. 971 287 100 - 971 287 461
Fax 971 454 298

retractilat de catàlegs i revistes
mailings en general
gestió d'enviaments
franqueig de correspondència
manipulació
bases de dades
serveis especials

en el període del plistocè superior, i obres de Dolores Vita, Gerhard Merz, Miquel Barceló, Ben Jakober/ Yannick Vu, Allan McCullum, Ferran García Sevilla i José María Sicilia.

L'ala Karlweis

Al conjunt de sales de l'edifici principal s'ha integrat una selecció d'obres d'art contemporani. El primer pis acull deu maquetes que els anys noranta varen formar part de la instal·lació *Mvsev*, de Ben Jakober; la instal·lació de l'alemanya Rebecca Horn, titulada Dreaming *Stones*, i creada específicament per a aquest espai; la videoinstal·lació *Water Fall* de l'artista italià Fabrizio Plessi, i una selecció de quadres de Domenico Gnoli, pintats a Mallorca entre 1967-69, entre els quals destaca *Curl*, la seva darrera obra. Entre els dibuixos, hi destaca la sèrie *Monstres*, per a la qual Robert Graves va escriure el text de presentació.

A la sala d'escultures, obres de Meret Oppenheim, Antoni Miralda, Vassilakis Takis i Alan Rath, entre d'altres. En el segon pis, les pintures i escultures de Vu Cao Dam (1908-2000), pare de Yannick Vu, considerat com un dels millors artistes vietnamites del segle XX. La subtilesa oriental de la mostra contrasta amb la bellesa de l'enteixinat mudèjar que cobreix la darrera sala, datat el 1498 i declarat bé d'interès cultural del patrimoni de les Illes Balears.

La biblioteca

La magnífica biblioteca de la Fundació conté gairebé 7.000 llibres especialitzats en art i història, catalogats recentment gràcies al programa Innopac Millenium, facilitat per la Universitat de les Illes Balears i compartit amb la Xarxa de Biblioteques de les Illes Balears, cosa que permet consultar-lo per Internet. La biblioteca inclou diverses obres d'art contemporani, com la roda de llibres *Llegir amb pressa*, de Ben Jakober i Yannick Vu, sis litografies de Miquel Barceló i dos retrats dels fundadors pintats pel seu amic Mati Klarwein.

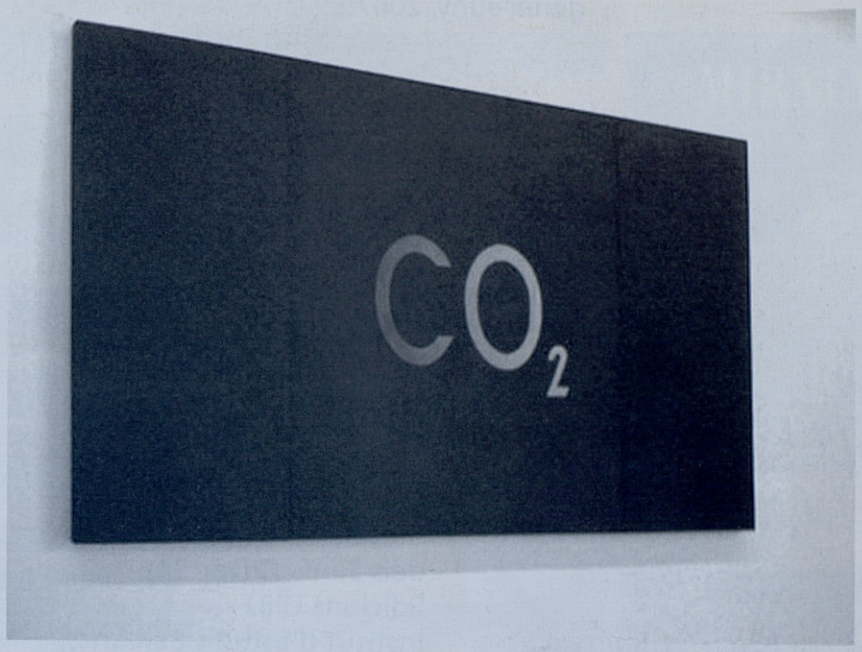

Dolores Vita. CO2, *2008.*

Domenico Gnoli. Curl, *1970.*

Parc d'escultures

Als jardins i les zones verdes de la fundació, podem fer un recorregut pel parc escultòric, especialment dedicat al públic infantil, amb animals de pedra. Es tracta de peces de granit, de grans dimensions, obra de Ben Jakober i Yannick Vu, que representen animals inspirats en peces arqueològiques actualment espargides per diversos museus del món. Al final del recorregut, una obra descomunal ens transporta 6.000 anys enrere, amb un conjunt de 12 megàlits que formen una el·lipse, amb pedres calcàries naturals, sense tallar, extretes de les muntanyes de Mallorca.

La Fundació programa anualment un seguit d'activitats lúdiques i educatives, a més d'intercanvis artístics i d'actes de difusió del patrimoni. Amb aquest magnífic contenidor d'art i cultura, Yannick i Ben Jakober manifesten la seva estima per Mallorca, i ens ofereixen un espai de visita obligada, un espai fantàstic per gaudir de l'art en un entorn incomparable.

Fundació Yannick i Ben Jakober
Finca Sa Bassa Blanca, Alcúdia
Contacte: 971 549 880
www.fundacionjakober.org

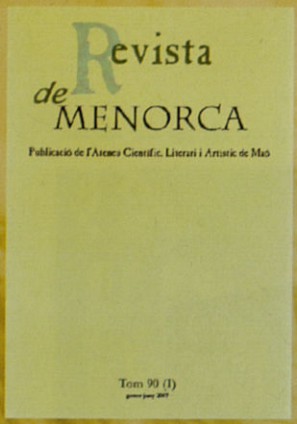

AA.VV.: Revista de Menorca, tom 90 (I),
Publicació de l'Ateneu Científic, Literari i Artístic de Maó, gener-juny, 2007.

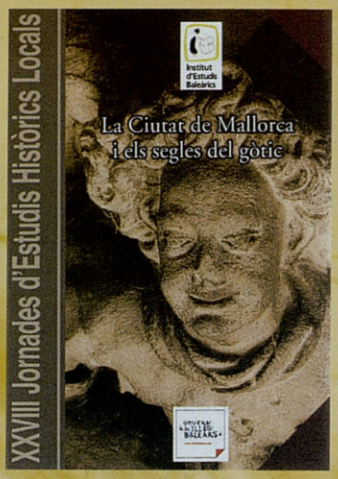

XXVIII Jornades d'Estudis Històrics Locals,
AA.VV.: La Ciutat de Mallorca i els segles del gòtic, Institut d'Estudis Baleàrics, 2010.

Imaginari compartit. Estudis sobre literatura infantil i juvenil.
Valriu, Caterina.: Biblioteca Miquel dels Sants Oliver 37, Edicions UIB, Institut d'Estudis Baleàrics, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2010.

La República a Porreres. Un temps oblidat,
Garí Salleras, B.,Tortella Sbert, S. Ajuntament de Porreres, Institut d'Estudis Baleàrics, 2010.

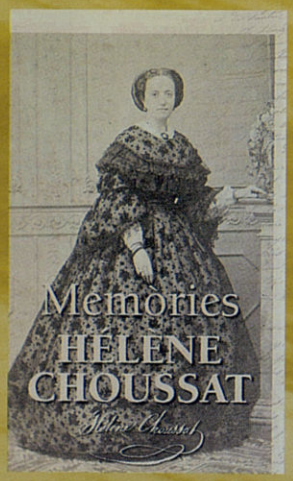

Memòries d'Hèléne Choussat,
Ajuntament de Palma i Institut d'Estudis Baleàrics, 2010.

Urbanisme i arquitectura de Porreres,
Llull Estarellas, Maria Antònia. Ajuntament de Porreres, Institut d'Estudis Baleàrics, 2010.

Institut d'Estudis Baleàrics
www.iebalearics.org / info@iebalearics.org

EL MIRALL

FES-TE'N SOCI

Emplena aquesta butlleta amb les teves dades i envia-la al fax 971 719 385.

Nom i llinatges

DNI o NIF

Data de naixement

Adreça

Població

Codi postal

Telèfon

Telèfon mòbil

Adreça electrònica

DADES BANCÀRIES

Nom i llinatges del titular del compte

Nom del banc o caixa

Adreça i població de l'oficina

Codi del compte del client

Entitat | Sucursal | DC | Número de compte

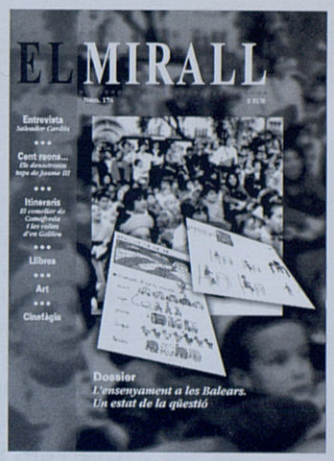

Sol·licit que carreguin al meu compte la quota:
Marcau amb una creu la modalitat de quota elegida. El cobrament s'efectuarà **anualment** mitjançant la presentació del rebut al banc o a la caixa.

☐ 25,00 €

☐ Aportació especial (indicau-ne l'import): _____ €

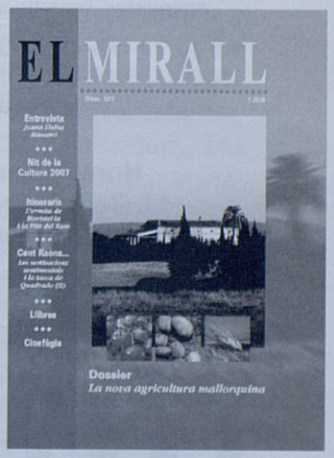

Signatura de l'associat/da:

☐ Accept expressament els termes de la clàusula de tractament de dades *

*Clàusula de tractament de dades: D'acord amb la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, les dades recollides en aquest formulari s'inclouran en un fitxer automatitzat del qual és titular l'Associació El Mirall. Les teves dades es podran utilitzar per gestionar la teva col·laboració i per enviar-te informació de l'associació i d'entitats col·laboradores. Per exercir el dret d'accés, d'oposició, de rectificació o de cancel·lació, cal que envíis un escrit adreçat a l'Associació El Mirall, carrer del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos, 07003 Palma.

De Mancor al refugi des Tossals Verds i Almadrà pes Pinetons

TEXT I FOTOS: GASPAR VALERO

Itinerari:
Mancor de la Vall
cases des Rafals
coll des Rafals
es Pinetons
cases des Tossals Verds (refugi)
clot d'Almadrà
cases de Son Cocó
cases des Filicomís

Horari aproximat:
4 h (Temps aproximat de marxa, sense les aturades)

Son Ordines.

[itineraris]
tendències

Començam l'excursió al poble de Mancor de la Vall. A la plaça de Dalt, agafam el carrer de Bartomeu Reus. Per aquesta via, a l'esquerra queden les cases de Son Collell (núm. 25) i a la dreta les de Turixant, integrades dins el nucli urbà. Sortim del poble pel camí vell d'Almallutx, amb Can Tomeu a l'esquerra i el camí del camp de futbol a la dreta. També a la dreta queda l'anomenat clot dels Diners, on hi ha restes talaiòtiques. Ens trobam en la contrada denominada Escorques, amb una pujada rosta. Camí amunt, passam el portell de la finca des Rafals. Deixam un abeurador a la dreta, des d'on es veuen les cases de Massanella, mentre que davant la nostra posició la vista arriba fins a Inca. A l'esquerra ens surt a camí el pou des Rafals, amb una bella coberta en forma de cúpula apuntada. Ben aviat, a la dreta apareixen les cases des Rafals. Tenen alçat de dues plantes i portal forà de llinda, amb un colcador a la dreta. Té tafona de premsa mecànica, amb portal

Clot d'Almadrà.

de llinda situat a l'esquerra del portal forà de les cases

Històricament, es Rafals eren pertinences de la gran possessió de Massanella, tot i que era un arrendament autònom. Tenia 168 quarterades d'olivar, garroverar i garriga. Des del segle XV els propietaris de Massanella foren els Descatlar. El 1893 passà a mans de Joaquim Coll, de Can Barra d'Or. A mitjan segle XX, es Rafals es vengué i se segregà de la propietat de Massanella.

Des de les cases des Rafals, el

El refugi dels Tossals.

camí de carro avança planer, amb el puig de Suro a l'esquerra. Camí endavant, arribam a un bloc constructiu modern, situat vora un torrent, afluent del torrent de Massanella. La presència del puig de Massanella domina la panoràmica. Més endavant, a la dreta, hi discorre una doble filada de pedra seca, amb el que podria ser el camí vell enmig o, potser, un gran aprés d'ovelles; més avall queda la profunda vall de Can Bajoca, que s'acosta a les cases de Massanella, cap a on parteix un camí que

GRUP ava
Viajes
Martel
BAL. 029 M/D
Viatges Martel us desitja
Molts d'anys
Feliç 2011
OMS, 50 B. Box 696 · 07003 Palma (Mallorca) Tel. 971 72 38 42 · Fax 971 72 69 42 · www.viajesmartel.com

deixam de banda. Un poc després, passam un portell situat en una paret transversal, mentre el camí davalla suaument, amb alzines a l'esquerra i oliveres a la dreta. Poc després, arribam al coll des Rafals, amb una gran paret seca a la nostra esquerra. Hi hem de posar atenció perquè deixam el camí de carro que continua en davallada per la coma des Marts, cap als voltants de Can Bajoca, i ens desviam per l'esquerra. Ens envolten alzines joves mentre pujam lleugerament amb olivelles i lletreres per un camí de ferradura. Ben aviat, a cinc o sis minuts del coll, arribam a un portell amb barrera de fusta, que ens identifica la sortida del terme de Mancor i l'entrada al d'Alaró; del portell, remarcam la polleguera de fusta, a la dreta.

Dos minuts després del portell, arribam a un rotlle de sitja, a la dreta. Ara l'estepa llimonenca domina l'ambient vegetal arbustiu, però també hi ha cebes marines i estepa blanca. Més endavant, deixam a l'esquerra un tirany gairebé inapreciable que condueix al clot d'Almadrà, pel pou de Dalt. Mentre, es consolida la tendència a la dreta, i observam una vegetació espessa i, a més d'alzines, hi trobam càrritx, pins, xiprell, ullastres, olivella, romaní, ginebró, estepes blanques i mates. El camí mostra un marge de sosteniment a l'esquerra, cap al desnivell, i de tard en tard es veuen restes d'empedrat. Més endavant, trobam un rotlle de sitja, sota una gran alzina. Passam un altre rotlle de sitja amb un remarcable marge de sosteniment a la banda esquerra i començam a pujar, pel coster de llebeig del puig des Corral Fals (527 m), entre alzines, amb petits revolts. En aquest punt podem contemplar part del clot d'Almadrà, i també el puigs de Suro i de la Creu. Així, arribam al portell des Pinetons, obert en una paret seca transversal.

Des del portell des Pinetons, iniciam una curta davallada, amb el camí que es converteix en un tirany poc ferm, i avança per un terreny víctima d'incendis, amb alguns pins supervivents; aviat ens deixa entre càrritx, amb pins abatuts que dificulten el pas. Mentre, a l'esquerra es configura una profunda coma, desforestada, i la vista arriba fins al clot d'Almadrà. Amb una certa tendència a la dreta, el camí avança en direcció al capçal de la coma, on passa un xaragall que

Cap als Pinetons.

n'ocupa el fons. Continuam en lleugera pujada i aviat arribam a una antiga i solitària era de batre. Immediatament, assolim la bifurcació entre les cases velles des Tossals, que queden a la dreta, i les cases noves, ara refugi, a l'esquerra. A la vora, cap a l'esquerra, hi ha un portell obert en una paret seca.

En aquest entreforc, voltam a l'esquerra, cap al refugi, cosa que ens indica l'abandonament del camí vell de Mancor a Almallutx. Per camí de ferradura, sovint empedrat, començam a davallar amb alguns revolts. Mentre, a la dreta s'alça, enorme, el massís des Tossals. Més avall, observam una antiga canaleta amb un tub modern que recull l'aigua del pou de sa Bassola, situat vora les cases velles. Val la pena returar per contemplar com les cases des Tossals Verds es van apropant, situades enmig d'una vall en declivitat. Després d'alguns revolts empedrats, arribam al refugi des Tossals.

Les cases des Tossals Verds (refugi) tenen planta rectangular, amb façana orientada a migjorn i amb alçat de dues plantes. El portal és de llinda de fusta, i té dues finestres a cada costat; en el primer pis, hi ha quatre finestres. La coberta és de dos aiguavessos. A l'aiguavés de darrere hi havia la tafona, avui desmantellada, algunes peces de la qual es poden veure a la banda dreta de les cases. La finca és propietat pública, del Consell de Mallorca. Les cases han estat restaurades i s'han convertit en refugi de muntanya, amb servei d'allotjament i de manutenció.

L'únic jaciment prehistòric de la finca és la cova natural d'enterrament anomenada la cova des Moros, situada a llevant del pou de sa Bassola. L'any 1583 la possessió des Tossals Verds pertanyia al senyor Pere Sureda-Sanglada; era conrada conjuntament amb Cúber i Almallutx, propietats també de Pere Sureda-Sanglada. Tenia cases i un molí d'aigua; era una gran possessió de muntanya, amb una guarda de 650 ovelles. L'any 1632 era del senyor Bernadí Sureda-Sanglada; aleshores, apareix descrita com una muntanya on hi havia un poc de conradís i unes casetes enderrocades; la finca devia integrar-se dins les activitats de transhumància d'ovelles que els Sureda-Sanglada promovien entre Capocorb (Llucmajor) i Cúber. El 1685 la finca fou valorada en

Camí des Rafals.

2.650£. El 1831 pertanyia al senyor Francesc Maria Villalonga Escalada. Era dedicada a olivars i a conreu de cereals. Tenia extensos alzinars, pinars i garrigues; a més, hi havia zones de rotes. Hi predominava la ramaderia ovina, amb algunes guardes de bous i de porcs. Sense les pastures, feia una renda anual de 190 £, dues quarteres de blat, mig quintar de llana, quatre peces de formatge i una anyella. L'any 1986 la família Villalonga vengué la possessió al Consell de Mallorca.

Sortim del refugi des Tossals després de passar un portell amb barrera de metall, amb el refugi obert a la dreta. Deixam el camí asfaltat del refugi i ens desviam pel camí vell, que apareix a l'esquerra; el sender, inicialment empedrat, davalla entre marjades d'oliveres. A deu minuts del refugi, enllaçam amb el camí asfaltat, per on continuam la davallada. Deixam a

la veu de Mallorca

L'actualitat que t'interessa al moment!

www.laveudemallorca.cat

la dreta la pista d'un *assut*, és a dir, una presa de contenció de l'escorrentia del torrent i després, també a la dreta, la barrera i el camí de les cases noves de Solleric, amb un pontet de fusta que travessa el torrent d'Almadrà. També hi ha les restes d'una perforació recent.

Dos minuts més endavant, ens surt a camí, a l'esquerra, una balma anomenada la cova de la Mare de Déu, amb unes rajoles dedicades a la Verge; just després arribam a la barrera de partió entre les finques de Son Ordines d'Almadrà i es Tossals Verds, que alhora separa el terme d'Escorca, per on hem anat darrerament, i el d'Alaró, on entram. Mentre, ens endinsam per un estret entre roques, solcat pel torrent d'Almadrà, amb el camí sovint recobert de ciment, i les parets rocoses. A uns set minuts de la barrera, passam un pont que franqueja el torrent, mentre a la dreta es veu la canonada de l'aigua de Cúber. Tres o quatre minuts més avall, sortim de la gorja rocosa i deixam a la dreta un bloc de ciment que fa de dipòsit d'aigua; un poc més endavant, passam una barrera de fusta, amb un camí a l'esquerra amb un pont de tres ulls. Quatre minuts més tard, en tendència a l'esquerra, passam el torrent per un gual encimentat, i ens situam vora les cases de Son Ordines, que queden a l'esquerra; just després, amb xiprers a l'esquerra i lledoners a la dreta, vora el torrent, ja en ple centre del clot d'Almadrà, arribam a la barrera del camí dels Tossals i entram en el camí que comunica Almadrà amb Lloseta.

Pel camí d'Almadrà a Lloseta, avançam sobre asfalt, sense gaire desnivell. Tenim a la dreta el torrent, amb vegetació esponerosa, i aviat el franquejam per un pont. Camí endavant, a sis-cents metres del pont, deixam a la dreta les cases de Cas Senyor, mentre que a l'esquerra contemplam el puig de la Creu (640 m). A continuació, a tres o quatre minuts més endavant, a l'esquerra queden les cases de s'Hort Nou. Deu minuts després, a la dreta apareixen les cases de Son Cocó. El camí descriu una davalladeta amb dos revolts i, un poc després, tot just passada una embotelladora d'aigua, arribam a la font des Trenc, que queda a l'esquerra, vora el torrent. Amb el puig de l'Alcadena a la dreta, a l'esquerra es veuen, alteroses, les cases de s'Estorell Vell; mentre, a uns setcents metres de la font, arribam a l'altura de les cases des Filicomís o de s'Estorell Nou, que s'alcen a la dreta del camí. Tres minuts més endavant, arribam a la depuradora d'aigua, punt on és factible que ens esperi el vehicle. La carretera de Lloseta a Alaró queda a poc més de vint minuts i les primeres cases de Lloseta a vint minuts més de la carretera d'Alaró.

TÜV CERT
DIN EN ISO 9001:2000
Certificado: 01 100 010608

INSTITUT OFTALMIC DE MALLORCA

Metges especialistes en oftalmologia

C/ d'Anselm Turmeda, 10. Palma (Mallorca)
Tel. 971 20 15 12 - 971 29 47 44 - 971 29 54 50
Fax 971 75 52 38
A/e: iom@iom.es

Agustí Villaronga, l'altre barceló mallorquí

TEXT: MATÍAS VALLÉS

A *Pa negre*, Agustí Villaronga se'n va a la postguerra –va ser el primer moviment *post*, molt abans que Umberto Eco. Això no obstant, seria extemporani reclamar al cineasta mallorquí que contemplàs els anys quaranta amb una mirada exclusivament planyívola i maniquea. El director «galteja» l'espectador, per recórrer al verb utilitzat pel bisbe Jesús Murgui per descriure l'impacte que li produeix la redecoració d'una capella de la catedral de Palma a càrrec de Miquel Barceló. Amb aquest regateig, arribam al paral·lelisme provocador del qual tractarà la nostra divagació d'avui. Hi ha un vincle evident entre l'obra dels dos grans creadors mallorquins, la qual cosa obliga a canalitzar les diferències entre ambdós. Per exemple, la diferència en èxit volàtil.

Convé començar per la constatació que, en la seva voluntat omnívora, Miquel Barceló ha acariciat la possibilitat de dirigir una pel·lícula, i sé de què parl. No descartem fins i tot que treballi en aquest debut mentre aquí el comparam amb Villaronga. L'artista de Felanitx examina amb la seva característica meticulositat els fracassos dels seus companys en derivar cap a les imat-

ges en moviment. El va afectar la decepció de la seva coetània Cindy Sherman, quan es va posar darrere de la càmera de llarg recorregut a *Office killer*. També haurà seguit amb detall l'evolució cinematogràfica de Julian Schnabel, amb qui va compartir una exposició a la Llotja palmesana en els anys vuitanta sota l'epígraf evocador de «Paisatges».

Posem-ne un exemple com a aperitiu. El cavall en caiguda lliure de l'escena inicial de *Pa negre*, un quadrúpede compassat a la llei de la gravetat, és un motiu decididament barcelonià. Tanmateix, en pintura i cinema no es persegueixen els mateixos objectius. Són dues indústries, però aquest recordatori només ofèn els pintors. Els artistes plàstics se sotmeten a la dictadura d'una *clique* de suposats erudits –i curts evidents– amb els ingredients d'una secta. Les quantitats invertides en les compres estan guiades per prejudicis pseudoelitistes. No hi ha crispetes a les galeries, i amb el públic que hi acudeix no ompliríem ni una sala del múltiplex. Dit d'una altra manera, la capacitat d'experimentació a la pantalla és mínima, l'avantguarda pot ser aplaudida sobre el llenç pels qui el paguen sense entendre'l.

Aquesta divergència col·loca Barceló i Villaronga –que s'ha negat heroicament a prostituir els seus dots artístics– en posicions de partida diferents. Això és, no poden ser jutjats d'acord amb la seva repercussió econòmica o popular. Si s'invertissin els camps en què desenvolupen la seva activitat, un experiment menys escabellat del que sembla a primera vista, l'ara cineasta de Felanitx s'hauria quedat entrebancat en els vetos que castiguen la individualitat en la pantalla. És clar que d'altres al·legaran que Barceló hauria evolucionat fàcilment cap a un Paul Greengrass, un Christopher Nolan o un David Fincher, per esmentar els espavilats

creadors que han sortejat l'alineació amb el maleïtisme que persegueix Villaronga com una arma de doble tall. Maleït i malalt, una estranya convergència i unió catalana. Perquè s'entengui, Margaret Thatcher va definir Francis Bacon com a *sick* o malaltís. En un pintor, aquest qualificatiu és un trampolí cap a la fama i les cotitzacions elevades. En un cineasta, verí per a la taquilla, *box-office poison*. Villaronga com a pintor? Reexaminau l'escena final de *Pa negre*, en què el nin protagonista –transsumpte *voyeurista* del director– entela de baf un vidre per difuminar la imatge de sa mare que ha deixat de ser-ho. Això és pintura d'altíssima qualitat.

Una vegada analitzades les seves plataformes laborals quasi antagòniques, insistim en les semblances. Comencem pel seu bressol insular, no hi ha tantes maneres de ser mallorquí com sembla. Barceló i Villaronga mantenen la naturalitat de la sordidesa. També la vigència de la fraternitat sense dramatismes amb la terra. Aquesta connexió es fa especialment visible a *Pa negre*, en què sembla que els protagonistes emergeixen contínuament del sòl, en una metàfora que ja va utilitzar amb saviesa Boadella quan componia poemes dramàtics com el seu *Laetium*. En les seves diferents dimensions, tots dos joves irritats del cinema i la pintura mallorquins mantenen una relació conflictiva amb l'humor i la ironia. En la corprenedora exposició barceloniana que s'ha gaudit en els CaixaForum de Madrid i Barcelona, però que mai no contemplarem a Palma per motius inexplicables –posam l'artista i sufragam el muntatge amb els nostres estalvis–, els cranis de Marx i companyia ens obliguen a un somriure que es transforma aviat en una ganyota.

Això no obstant, en aquestes pàgines cinematogràfiques toca Villaronga fins que Barceló no passi el Rubicó, i el director mallorquí assumeix a *Pa negre* la valentia de demostrar que tota guerra acaba per igualar els dos bàndols en disputa. És a dir, s'ha centrat en la peripècia dels jueus que traïen els seus companys als camps de concentració, i que constitueixen una quota substancial dels supervivents. En les disquisicions sobre les raons que l'han privat del major premi a Sant Sebastià, hi ha de figurar la negativa horroritzada dels benpensants a assumir la misèria compartida entorn del camp de batalla –constatació crucial i blasfema en territori basc. Incomplint fins i tot el sagrat mandat de Billy Wilder, el cineasta mallorquí s'ha imposat a un repartiment d'infants i animals, impecables en els papers respectius. Villaronga es nega a l'autocomplaença, la principal valentia d'un creador. Cap mallorquí podria prendre's l'art del tot seriosament, la qual cosa concedeix a aquests indígenes un avantatge notable a l'hora de practicar-lo, així en Villaronga com en Barceló.

FESTES DE NADAL 2010

Del 3 de desembre al 6 de gener

Ajuntament de Palma

Foto de Bartolomé Ramon Mateo

10

Premi de

FOTO PERIODISME

DE LES ILLES BALEARS

Casal Solleric
del 2 de desembre 2010
al 9 de gener 2011

CasalSolleric
FundacióPalmaEspaid'Art

Ajuntament de Palma

GOVERN de les ILLES BALEARS.
www.illesbalears.cat